

Matendu ga Mitumi Ulongolelu

Chitabu cha Matendu ndi mdandaula wa kutumbula kwa Msambi wa vandu vevamsadika Kilisitu na kudandasika kwaki kuhuma ku Yelusalemu mbaka ku Yudea na Samaliya, na kutali neju, ngati Yesu cheavajovili vawuliwa vaki kwakona kutoliwa kuhamba kunani Matendu (musula ya 1:8). Chitabu cha Matendu chayandikwi na mtumi Luka na mewa ndi mweayandiki Lilovi la Bwina ngati chegayandikwi na Luka. Mweanuyo avi mlamisa na ayandiki kwa kulanda bwina mambu chegahumili kwa uchakaka. Ayandiki vitabu vyoha vivili Lilovi la Bwina na Matendu ga mitumi kwa Teofili mweavi Mgiliki, Nambu mpangu waki wavi ndava ya vamsadika voha Vagiliki na Vayawudi (musula ya 1:1).

Chitabu cha Matendu ga mitumi chayandikwi pagati ya mwaka 60-64 peamali kuvelekewa Yesu chitabu chamaliki kuyandikwa lukumbi mtumi Pauli akona muchifungu. Mewa Luka agendili pamonga na mtumi Pauli yisadikika kuvya chitabu cha Matendu ga mitumi chayandikwi pamuji wa ku Antiokia. Chitabu ichi cha matendu ga mitumi chiyendeleza Lilovi la Bwina ngati cheayandiki Luka na chitumbula pala Yesu kutoliwa kunani kwa Chapanga. Chechamkitili Luka ayandika chitabu ichi ndi mewawa chechamkitili ayandika chitabu cha Lilovi la

Bwina. Amganili Teofili na pamonga na vandu vevamsadiki Kilisitu vevayonjokisiki vavyai na uchakaka wa gala gevawuliwi. Ndava yeniyoy ayandiki kwa uchakaka mambu gegahumili kwa Yesu peatama pamulia apa na kudandasika kwa vandu vevamsadika Kilisitu kila pandu.

Chitabu cha Matendu cheatipelili miluhumu ya msambi wa kutumbula vandu vevamsadiki Kilisitu, kutama kwa kusadika wa Yesu ndi chindu kiki. Miluhumu ya vanalihengu yikutulangisa ndava ya kuhuvalila makakala ga Mpungu Msopi ndava ya mukudandasa ujumbi wa Lilovi la Bwina kwa vandu vangi.

Gegavi

Kutumbula Mpungu Msopi avahulukili vawuliwa va Yesu na msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu ukatumbula kukula (musula ya 1:1-8:1).

Kavili Msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu ving'aiswa na kutumbula kudandasika kuvala Yelusalemu (musula ya 8:2-12:23).

Mewa Pauli akahamba lugendu lwa kutumbula lwa lihengu la utumi (musula za 12:24-14:28).

Kangi libanji lakonganiki ku Yelusalemu ndava ya kuhamula ndava ya mambu gegiganikiwa kwa vandu vamupya vevamsadiki Kilisitu (musula ya 15:1-35).

Kavili Pauli ihamba lugendu lwa pili lwa utumi waki (musula ya 15:36-18:22).

Kangi ahambili lugendu lwa datu lwa utumi waki (musula ya 18:23-20:38).

Kangi Pauli ikamuliwa ku Yelusalemu (musula

ya 21-26).
 Pamwishu Pauli ipelekwa ku Loma (musula za 27-28).

¹ Mlongo Teofili, muchitabu cha kutumbula nayandiki kugavala mambu goha, Yesu geagahengili na kugawula kwakona kutumbula lihengu laki, ² mbaka ligono lila Yesu peatoliwi kunani kwa Chapanga. Avalagizi munjila ya Mpungu Msopi vamitumi vala veavahagwili. ³ Mulukumbi lwa magono alobaini kuhuma mulifwa laki, avahumalili pamahale kulangisa kuvya avi mumi. Vamuwene mwene alongili nawu ndava ya Unkosi wa Chapanga. ⁴ Lukumbi lwe akonganiki nawu pamonga avalagazili. “Mkotoka kuwuka pa Yelusalemu, ndi mlindila njombi yeavalagazili Dadi, yemmali kuniyuwana nilongela ndava yaki. ⁵ Yohani abatizi kwa manji, nambu magono gadebe gegigelekela, nyenye yati mbatiziwa kwa Mpungu Msopi.”

*Yesu itoliwa kuhamba kunani kwa Chapanga
 (Maluko 16:19-20; Luka 24:50-53)*

⁶ Vanalihengu pavakonganiki pamonga na Yesu, vakamkota, “Wu Bambu, lukumbi ulu ndi pawiwuyisa unkosi wula kwa Isilaeli?”

⁷ Nambu Yesu akavajovela, “Lusenje na lukumbi lwa mambu ago uvili pahi ya uhotola wa Dadi wangu, lihengu linu lepi kumanya yati givya ndali. ⁸ Nambu lukumbi Mpungu Msopi peakuvahelelela nyenye, ndi yati mwipokela makakala na kuvya mwemwijova ndava yangu pagati ya muji wa Yelusalemu pamulima wo ha wa ku Yudea na ku Samaliya, na hati pamwishu

wa mulima.” ⁹ Peamali kujova genago, kuni voha vakumlolokesa, akatoliwa kunani kwa Chapanga, lihundi likamfiya vakotoka kumlola kavili.

¹⁰ Pevayendalili kulolokesa kunani, kuni mwene ihamba, bahapo vandu vavili vevawalili nyula za msopi vayimili papipi na vene, ¹¹ vakajova, “Nyenye vandu va ku Galilaya! Ndava kyani myima kulolokesa kunani? Yesu mwenuyu mweatoliwi kuhuma kwinu, mewawa yati iwuya kavili ngati chemumuwene ihamba kunani kwa Chapanga.”

*Matia ihaguliwa akamula pandu pa Yuda
(Matei 27:3-10)*

¹² Kangi vamtumi vakawuya Yelusalemu kuhuma kuchitumbi chila chechikemelewa Mizeituni chechavili utali wa kilomita yimonga kuhuma kumujini. ¹³ Pavahikili pamuji vakakwela kugolofa kwevatamayi, vavi Petili na Yohani na Yakobo na Andelea na Filipi na Tomasi na Batolomei na Matei na Yakobo mwana wa Alufayo, Simoni Zeloti chikundi cha Vayawudi vevibela ulongosi wa Loma, na Yuda mwana wa Yakobo. ¹⁴ Voha ava vakakonganeka kumuyupa Chapanga, pamonga na vadala na Maliya nyina waki Yesu na valongo vaki.

¹⁵ Magono ago, Petili ayimili pagati ya valongo vamsadika vala vevakonganiki, voha vavi vandu miya yimonga na ishilini, ¹⁶ akajova, “Valongo vangu, yaganikiwi Mayandiku Gamsopi gatimilayi, pandu pala Mpungu Msopi, alotili mu malovi ga Daudi kumvala Yuda mweavalongwisi vala vevamkamwili Yesu. ¹⁷ Yuda avi mmonga

wa chikundi chitu muni ahaguliwi kuhenga lihengu la chitumi pamonga na tete.”

¹⁸ Mwene agulili mgunda kwa mashonga geagapatili ndava ya kumng'anamukila Yesu, akagwa pahi na kupapuka, maleme gaki gakahuma kuvala. ¹⁹ Lijambu lenilo likayuwanikana kwa kila mundu wa Yelusalemu, hati kwa luga yavi vakaukemela mgunda wula Hakeli Dama, mana yaki “Mgunda wa Ngasi.”

²⁰ Hinu yiyandikiwi muchitabu cha Zabuli, nyumba yaki yisigalila mang'ova, mundu yoyoha akotoka kutama mwenumo. Kangi yiyandikiwi.

Mundu yungi atola pandu pa lihengu laki.

²¹ Ndi mundu mmonga pagati yinu, mwealandini na tete lukumbi lwoha Bambu Yesu peavi mulugendu pamonga na tete ahaguliwa kuwungana na tete, ²² mwenuyo yiganikiwa kuvya mmonga wa vala vevalandini na tete, kutumbula Yohani peavili mukubatiza mbaka ligono lila Yesu peatoliwi kuhuma kwitu kuhamba kunani kwa Chapanga. Mwenuyo ndi iwungana na tete kujova ndava ya kuyuka kwa Yesu.

²³ Hinu, vakaluwula mahina gavili, wa mmonga Yosefu mweikemiwa Basaba mewa Yusto, na yungi Matia. ²⁴ Kangi vakamuyupa Chapanga, “Bambu, veve ukiyimanya mitima ya vandu voha. Hinu utilangisa yani mwemhagwili pagati ya vavili ava, ²⁵ muni atola pandu pa lihengu la chitumi lealekili Yuda, mwene awukili kuhamba pandu paki mwene.” ²⁶ Vakamhagula

na Matia ndi akahaguliwa mwene ayonjokeswa pagati ya vamitumi kumi na mmonga vala.

2

Mpungu Msopi akuvahелеlela

¹ Ligono la Pentekoste palahikili vamsadika voha vakonganiki pandu pamonga. ² Chighafula, lwami lukayuwanika kuhuma kunani ngati chimbungululu chivaha, chikamema nyumba yoha yevatamili. ³ Kangi, vikahumila vindu vyevyawonikini ngati lulimi lwa motu, lukalekengana na kutula panani ya kila mmonga wavi. ⁴ Voha vakamemeswa Mpungu Msopi na kutumbula kujova luga ndalindali ngati Mpungu cheavahotwisi.

⁵ Na ku Yelusalemu kwavi na Vayawudi, vandu vevakumtopesa Chapanga vevahumila kila likabila pamulima. ⁶ Pevayuwini lwami lula, msambi uvaha wa vandu ukakonganeka. Voha vakakenyemuka neju muni kila mmonga wavi avayuwini vandu vala vijova kwa luga yaki mwene. ⁷ Vakavya na chinamtiti na kukan-gasa vakajova, “Wu, ava vetikuvayuwana, lepi vakolonjinji va ku Galilaya! ⁸ Hinu, yivi wuli, tete kuvayuwana kila mmonga ijova kwa luga yaki mwene? ⁹ Pagati yitu vavi vandu kuhuma ku Paliti vangi ku Medi na vangi ku Elami na vangi vakolonjinji va Mesopotamia na Yudea na Kapodokia na Ponto na Asia, ¹⁰ Flugia na Pamfulia na Misili na vangi kuhuma Libiya papipi na Kulene na vangi vitu ndi vayehe kuhuma ku Loma, ¹¹ Vayawudi na vangalikuvya

Vayawudi, nambu vilanda njila ya kumuyupa Chapanga ya Vayawudi, vangi vahumili ku Kilete na Alabia. Tavete tikuvayuwana vijova kwa luga zitu ndi matendu gakulu ga Chapanga.”¹² Voha vakakangasa na kuvagaya kuni vikotana, “Yeniya mana yaki kiki?”

¹³ Nambu vangi vakavavevesa vakajova, “Vandu ava vagalili ugimbi!”

Ujumbe wa Petili

¹⁴ Kangi Petili akayima pamonga na vami-tumi kumi na mmonga vala akatumbula kuvakokosela vandu. Valongo Vayawudi na mwavoha nyenye mwemwitama ku Yelusalemu, myuwanila malovi gangu.¹⁵ Lepi chemwihololela vandu ava vagalili muni ndi saa yidatu ya lukela.¹⁶ Nambu lijambu lenili ndi chakaka lelalongaliki na Yoeli mweavili mlota wa Chapanga.

¹⁷ Bambu ijova, mumagono gala gamwishu, nikuvamemesa Mpungu wangu vandu voha, vana vinu vagosi na vadala yati vilota ulota wa Chapanga,

vasongolo vinu yati vilola maono,
na vagogo vinu yati vilota munjozi.

¹⁸ Ena, hati vatumisi vangu, voha vagosi na vadala,

yati nikuvapela Mpungu wangu
navene yati vilotela.

¹⁹ Yati nikita gachinamtiti kunani,
na kukita milangisu pahi pamulima.
Yati kwiva na ngasi, motu na lyohi litopanu.

²⁰ Lilanga yati ligubikwa na chitita,

na mwehi walavya mdung'u ngati ngasi,
kwakona kuhumila ligono likulu la ukulu wa
Bambu.

²¹ Mewawa mundu yoyoha mweiyupa kwa liina
la Bambu yati isanguliwa.

²² “Vandu va Isilaeli myuwanila! Yesu wa
ku Nazaleti avi mundu, uhotola waki wa
uchapanga walangisi kwinu kwa gachinamtitu
na makangaso na milangisu. Chapanga yea-
hengili kwa nyenye kwa njila yaki, ngati
mwavene chemwimanya. ²³ Ndava ya mpangu
waki mwene Chapanga, amali kuhamula ku-
vya Yesu agotolewa kwa nyenye, na mwavene
mwamkomili kwa kuvaleka vandu vahakau
vamkoma na kumvamba mu msalaba. ²⁴ Nambu
Chapanga amyukisi kuhuma kwa vevafwili, am-
sangwili kuhuma mu mvinisu wa lifwa, ndava
muni yihotoleka lepi lifwa limkunga. ²⁵ Muni
Daudi ajovili aga kumvala mwene,
'Namuwene Bambu palongolo yangu lukumbi
lwoha,
avi pamonga na nene upandi wa kulyelela, hati
ninyugusika lepi.

²⁶ Ndi muni mtima wangu waganisiwi,
na kululuta kwa luheku.
Hati higa yangu,
yati yitama kwa kuhuvalila,

²⁷ Ndava nakuuleka mpungu wangu kulitinda,
wala kumlekekesa Msopi waku awola.

²⁸ Unilangisi njila za wumi,
ndava ya kuvya kwaku unimemisi luheku.’ ”

²⁹ “Valongo vangu, nigana kuvajovela hotohoto
kumvala mambu gegampatili gogo witu Daudi.

Mwene afwili na kuzikiwa na litinda laki livii kwitu mbaka lelu. ³⁰ Nambu Daudi ndava avili mlota wa Chapanga amanyili kuvya Chapanga amlapakisi kwa lilaganu yati akumhagula mmonga wa chiveleku waki kuvya nkosi pahali paki. ³¹ Daudi agaweni kwakona mambu aga gegihengeka na Chapanga, hinu akajova ndava ya kuyuka kwa Kilisitu, lukumbi peajovili, 'Nakulekewa mu litinda la mbugu, higa yaki yawoli lepi.'

³² Chapanga amyukisi Yesu na tavoha tete ndi vetijova ndava ya lijambu lenilo. ³³ Yesu peamali kukweswa na kuvikwa upandi wa kulyelela wa Chapanga ndi akapokela kuhuma kwa Dadi, Mpungu Msopi yula mweatiahidi, atimemimisi Mpungu wene. Chenicho ndi chetikuchiwona hinu na kuyuwana. ³⁴ Muni Daudi nakukwela mbaka kunani kwa Chapanga, muni ngamwene ajovili,

'Bambu amjovili Bambu wangu, tama upandi wangu wa kulyela,

³⁵ mbaka penikuvavika makoko gaku kuvya chigoda cha kuvikila magendelu gaku.' "

³⁶ "Vandu voha va Isilaeli viganikiwa kumanya kwa uchakaka kuvya Yesu mwenuyo mwevamkomili na kumvamba mu msalaba, ndi Chapanga amviki kuvya Bambu na Kilisitu."

³⁷ Hinu, vandu pavagayuwini genago, mitima yawavinili, vakavakota Petili na pamonga na vamitumi vayaki. "Valongo vitu tikita wuli?"

³⁸ Petili akavayangula, "Mumuwuyila Chapanga na kila mmonga winu abatiziwa kwa liina la Yesu Kilisitu, muni mulekekesewayi

kubumdila Chapanga na kupokela njombi yila ya Mpungu Msopi. ³⁹ Muni lilaganu lila lavi ndava yinu na ndava ya vana vinu na ndava ya voha vevitama kutali ndava ya kila mundu mweikemiwa na Bambu Chapanga witu.”

⁴⁰ Kwa malovi gangi gamahele, Petili avajovili hotohoto vandu “Vajisangula na chiveleku ichi chihakau.” ⁴¹ Vamahele pagati yavi vagasadiki malovi ga Petili na kubatiziwa, na vandu vevay-onjokisiki vavi ngati elufu zidatu ligono lenilo. ⁴² Venavo voha vayendalili kujiwula kuhuma kwa vamitumi na kutama pamonga cha lukolo, kulya pamonga na kumuyupa kwa Chapanga.

Wumi wa kila ligono wa vamsadika vala

⁴³ Gachinamtiti na makangaso gamahele ga-hengiki munjila ya vamitumi hati kila mmonga akakangaswa. ⁴⁴ Vamsadika voha vayendalili kuvya chindu chimonga na vindu vyavi vatan-gatilanayi kwa pamonga. ⁴⁵ Vavi mukugulisa kila chindu pamonga na kangi kugavana mashonga kuwanangana ngati avi na la liganu la mmonga wavi. ⁴⁶ Kila ligono vayendalili kukonganeka pa-monga Munyumba ya Chapanga. Mewa lukumbi lwa kulya vakonganiki pamonga munyumba zavi na vilya kwa luheku na mtima wa msopi. ⁴⁷ Vakumulumbalila Chapanga, vakaganwa na vandu voha. Kila ligono Bambu akavayonjoke-sela mu msambi vandu vevasanguliwi.

3

Kulamiswa kwa ngagenda

¹ Ligonu limonga, lukumbi lwa saa tisa ya muhi, Petili na Yohani vavi mukuhamba Kunyumba ya Chapanga lukumbi lwa kumuyupa Chapanga. ² Hinu mundu mmonga mweavi ngagenda tangia peavelekiwi. Kila ligono vandu vamgegayi na kumvika pamlyangu wa Nyumba ya Chapanga weukemelewa “Mlyangu Wabwina.” Muni avayupayi vindu kwa vala veviyingila Munyumba ya Chapanga. ³ Peavawene Petili na Yohani viyingila Munyumba ya Chapanga, avayupili vampela mashonga. ⁴ Vene vakamlolokesa takataka, ndi Petili akamjovela, “Utilola!” ⁵ Ngagenda yula akavalola, ahololela ipewa chindu kuhuma kwavi. ⁶ Nambu Petili akamjovela, “Nivii lepi na mashonga amala zahabu, nambu chenivi nachu yati nikukupela. Kwa uhotola wa Yesu Kilisitu wa ku Nazaleti, yima ugendayi!” ⁷ Hinu akamkamula chiwoko cha kulyelela, akamyinula. Bahapo magendelu na mafugamilu gaki gakavya na makakala. ⁸ Akahumba, akayima na kutumbula kugenda. Ndi akayingila nawu pamonga Munyumba ya Chapanga, igenda na kuhumba humba kuni akumlumbalila Chapanga. ⁹ Vandu voha vevavi penapo vamuwene igenda na kumlumbalila Chapanga, ¹⁰ pavammanyili kuvya mwene ndi yula mweatama papipi na Mlyangu Wabwina Wa Nyumba ya Chapanga, na kuyupa vakakangasa neju hati nakugamanya gegamkolili.

Ujumbe wa Petili Munyumba ya Chapanga

¹¹ Lukumbi pavamuwene mundu yula alongosini na Petili na Yohani, vandu voha

vakavya mumkangaso ndi vajumbalili pandu pepakemeliwi “Libanji la Solomoni.” ¹² Hinu, Petili peavawene vandu, akavajovela, vandu va Isilaeli, ndava kyani mwikangaswa na lijambu ili? Kyani mukutilolokesa takataka ngati kwa makakala gitu amala ndava ya umsopi witu tavete timuhengili mundu uyu ahotola kugenda? ¹³ Chapanga wa Ibulahimu na Izaki na Yakobo, ndi Chapanga wa vagogo vitu ampeli amulumbalili mtumisi waki Yesu. Nambu nyenye mwamkamwili na kumgotola kwa vachilongosi na kumng'anamukila na kumbela palongolo ya Pilatu, hati peamwili kumdindulila. ¹⁴ Mwene avili mweikita geigana Chapanga na msopi, nambu nyenye mwambelili ndi mwayupili mundu yungi mweavimkomaji adinduliwa. ¹⁵ Nyenye mwamkomili chanzu cha wumi, nambu Chapanga amyukisi kuhuma kwa vafwili, tavete taliwene lijambu lenilo. ¹⁶ Makakala na kumsadika Yesu ndi vyevi mpeli makakala mundu uyu mwemukumlola na kummanya. Sadika kwa Yesu ndi yeyimlamisi hotohoto mundu uyu ngati mwavoha chemukumlola.

¹⁷ “Hinu, valongo vangu, nimanyili kuvya nyenye na vachilongosi vinu mwahengili ago ndava mwamanyili lepi. ¹⁸ Nambu Chapanga agahengili ago goha geajovili munjila ya vam-lota va Chapanga voha kuvya yamganili Kilisitu ang'aika. ¹⁹ Muleka kubuda na mumuwuyila Chapanga, ndi mwene avalekekesa kumubudila. ²⁰ Mukita genago, muni Bambu avapela lusenje lwa kupoleswa mitima na kuvaletela Kilisitu

mweavahagulili ndi Yesu. ²¹ Yikumgana mwene kusigalila kunani kwa Chapanga mbaka palubwela lukumbi vindu vyoha kukitwa vya mupya, ngati Chapanga cheajovili munjila ya vamlota vaki vamsopi vevatamili kadeni. ²² Muni, Musa ajovili, 'Bambu Chapanga winu akuvayinulila mlota wa Chapanga ngati nene kuhuma kwa nyenye mwavene. Mumyuwanila mwene mu mambu goha geakuvajovela nyenye. ²³ Mundu yoyoha mwangamyuwanila mlota wa Chapanga mwenuyo, yati ibaguliwa kutali na vandu va Chapanga na kukomewa.' ²⁴ Vamlota voha va Chapanga kuhuma Samueli na vangi vevagelekili, vakokwisi mambu aga gegihumila magono aga. ²⁵ Na Chapanga alagazili vamlota vaki ndava yinu, na muyingila mu lilaganu leahengili na vagogo vitu, ngati chamjovili Ibulahimu, 'Mu chiveleku chaku na vandu voha va pamulima yati vimotisiwa.' ²⁶ Ndi Chapanga amyukisi mtumisi waki, amtumili hoti kwa nyenye, avamotisa na kumkita kila mmonga winu alekana na uhakau waki."

4

Petili na Yohani vipelekwa pa libanji la mihalu

¹ Petili na Yohani pevayendalili kuvakokosela vandu, vamteta va Chapanga na valonda va Nyumba ya Chapanga na chikundi cha Vasadukayu ndi vandu vevisadika kuvya vandu nakuhotola kuyuka vakavabwelela. ² Vakamema ligoga, muni vamtumi vala vakuvakokosela vandu kuvya Yesu ayukili lijambu lelilangisa

hotohoto kuvya vafwili yati viyuka. ³ Hinu Petili na Yohani ndi vakamuliwi na kuyingiswa muchifungu mbaka chilau yaki ndava yavi kim-
ihi. ⁴ Nambu vamahele pagati ya vevayuwini
ujumbi wavi vakasadika, na vamsadika vakay-
onjokeseka jumula yavi vakavya ngati vagosi
elufu mhanu.

⁵ Chilau yaki, vachilongosi va Vayawudi va-
gogo na vawula va malagizu ga Chapanga
geampeli Musa vakakonganeka pamonga ku
Yelusalemu. ⁶ Vakonganiki pamonga na Mteta
Mkulu Anasi na Kayafa na Yohani na Alekizanda
na vangi voha vevavi va lukolo lwa Mteta Mkulu.
⁷ Pavavayimiki Petili na Yohani palongolo yavi,
vakavakota, “Nyenye mwihenga lijambu lenili
kwa makakala ga yani amala kwa uhotola wa
yani?”

⁸ Petili kuni amemiswi Mpungu Msopi
akavayangula, “Vachilongosi na vagogo va
vandu! ⁹ Ngati lelu mukutikota kuchivala
chitendu chila chabwina cheahengiwi ngagenda
yula na kulama, ¹⁰ hinu, nyenye na vandu voha
va pa Isilaeli yikuvagana kumanya kuvya mundu
mwenuyo iyima palongolo yinu lelu, alamili
hotohoto, kwa makakala ga Yesu Kilisitu wa ku
Nazaleti, nyenye mwevamvambili pamsalaba,
nambu Chapanga amyukisi kuhuma kwa vafwili.
¹¹ Yesu mwenuyo ndi Mayandiku Gamsopi
chegijova.

‘Liganga lemwabelili nyenye vakujenga,
hinu ndi liganga likulu la mkingisa pakujenga.’

¹² Usangula wipatikana munjila ya mwene
ndu, pamulima poha kawaka hati mmonga

mweapewili na Chapanga uhotola wa kutisangula.”

¹³ Vachilongosi va libanji vakavakangasa Petili na Yohani chavidandaula cha ukekesi, vavamanyili kuvya vavi vandu vangasoma wala ilimu yoyoha. Vakamanya kuvya vavi pamonga na Yesu. ¹⁴ Nambu pavamuwene mundu yula mwealamisiwi ayimili pamonga nawu, nakuhotola kujova chindu. ¹⁵ Hinu vakavajovela vahuma kuvala ya libanji lila na kuni vene vakasigalila mugati kulongela vene kwa vene. ¹⁶ Vakakotana, “Tikita kyani na vandu venava? Mundu yoyoha mweitama pa Yelusalemu imanyalila kuvya ulangisu uwu wa chinamtiti uhengiki, tete nakuhotola kubela lijambu lenilo. ¹⁷ Nambu lenili tihotola kugunisa lijambu lenili likoto kudandasika kwa vandu, ndi tivabesa vakotoka kulongela na mundu yoyoha kwa uhotola wa Yesu.”

¹⁸ Hinu vakavakemela kavili mugati, vakavabesa vakotoka kulongela amala kuwula vandu kwa uhotola wa Yesu. ¹⁹ Nambu Petili na Yohani vakavayangula, “Mwavene muamula ngati chabwina palongolo ya Chapanga kuvayidakila nyenye kuliku kumyidakila Chapanga. ²⁰ Ndava muni nakuhotola kuleka kulongela kugavala mambu gala getagawene na kuyuwana.” ²¹ Ndi vachilongosi va libanji vakavaywangila cha ligoga, kangi vakavalekekesa. Nakuhotola kuvalipisa ndava muni vandu voha vamlumbalila Chapanga ndava ya lijambu lenilo. ²² Mundu yula mweahengiwi ulangisu wa kulama avi na umuli wa miyaka yeyiyonjokesa

alobaini.

Vamsadika vakumuyupa Chapanga avakangamalisa

²³ Bahapo pavalekeswi Petili na Yohani vakawuya kwa vayavi, vakavajovela gala gevajoviwi na vakulu va kuteta va Chapanga na vachilongosi.

²⁴ Navene pavagayuwini malovi ago, vakawungana pamonga kumuyupa Chapanga vakajova, “Bambu, veve ndi mweuwumbili kunani na pamulima na nyanja pamonga vindu vyoha vyeviyili! ²⁵ Ndi mweumhotwisi mtumisi waku, dadi witu Daudi ajova kwa makakala ga Mpungu Msopi, ‘Ndava kyani makabila gamemili ligoga?

Ndava kyani vandu vakiti mipangu ya waka?

²⁶ Vankosi va pamulima vayimili ndava ya ngondo,

na vachilongosi vakokanganiki pamonga, ndava ya kumbela Bambu na Kilisitu.’

²⁷ Muni, chakaka ndi Helodi na Ponsio Pilatu na vandu va Isilaeli na vandu va vangali Vayawudi vakonganiki pabomani apa, kumbela mtumisi waki wa Msopi ndi Yesu mwewamuhagwili. ²⁸ Muni vahenga mambu geugapangili kutumbula kadeni kwa makakala gaku na kwa uhamula waku. ²⁹ Nambu hinu, Bambu, lola chaviyogofya. Utikangamalisa tava-

tumisi vaku kukokosa lilovi laku cha ukekesi. ³⁰ Talambula chiwoko chaku uvalamisa vandu, na kita ulangisu na chinamtiti kwa uhotola wa Yesu mtumisi waku wa Msopi.”

³¹ Pevamalili kuyupa kwa Chapanga pandu pala pakanyugusika, navene voha

vakamemeswa Mpungu Msopi. Vakayendelela kukokosa lilovi la Chapanga changali wogohi.

Vamsadika vatangatilini kila chindu

³² Vamsadika voha vavi mtima umonga na mpungu umonga. Avi lepi hati mmonga wavi mweavi na chindu chochoha, mweachivikili kuvya chaki mwene, ndi vagavini vyoha vyevavi navyu. ³³ Kwa makakala gavaha, vamitumi vaka-jova ndava ya kuyuka kwaki Bambu Yesu, na Chapanga akavamotisa neju. ³⁴ Kawaka mundu mwangali chindu, muni vevavi na migunda amala nyumba vagulisi na kugega mashonga gala, ³⁵ na kugagotola kwa vamitumi vala, mashonga ago vagavanayi kwa kila mundu ndava ya vindu vyeaganili.

³⁶ Kwavili na mundu mmonga Mlawi, mkolonjinji wa Kuplo, liina laki Yosefu vamitumi vamkemelayi Banaba mana yaki “Mundu mweikangamalisa mtima.” ³⁷ Mewawa mwene agulisi mgunda waki, akatola mashonga genago na kuvagotolela vamitumi.

5

Anania na Safila

¹ Nambu mundu mmonga liina laki Anania na mdala waki Safila vagulisi mewa chipandi cha mgunda wavi. ² Na mdala waki amanyili hoto-hoto kuvya mgwana waki afiyili mashonga gangi geapewili, na zingi zila azigotwili kwa vamitumi. ³ Petili akamkota, “Anania ndava kyani Setani auyingili mtima waku na kumkonga Mpungu

Msopi ujifiyili mashonga gangi geupewili mumgunda wula? ⁴ Kwakona kugulisa mgunda wenuwo wavi waku, na pawaligulisi mashonga gala gavi gaku, uhengela chewigana. Ndava kyani, wahamwili mumtima waku kuhenga lijambu lenili? Umkongili lepi mundu, nambu umkongili Chapanga!” ⁵ Anania peagayuwini malovi ago, akagwa pahi akafwa na vandu voha vevagayuwini mambu ago vakayogopa neju. ⁶ Vasongolo vakabwela, vakamugubika higa yaki kwa nyula ya msopi, vakamuwusa kuvala vakamuzika.

⁷ Pagamaliki masaa ngati gadatu, mdala waki changali kumanya mambu gegahumalili, akayingila mugati mula. ⁸ Petili akamkota, “Unijovela! Wu mashonga gemwapewili kwa kugulisa mgunda ndi gagaga?”

Ndi mwene akamyangula, “Ena, ndi genaga.”

⁹ Hinu, Petili akamjovela mdala yula, “Wuli muyidakilini kumlinga Mpungu wa Bambu? Yuwanila! Vandu vala vevahambili kumzika mgwana waku, hinu vavi pamlyangu ndi yati vakukutola mewa na veve.” ¹⁰ Bahapo safila akagwa palongolo ya magendelu ga Petili, akafwa. Vasongolo vala pavayingili vamkolili amali kufwa, ndi vakamuwusa kuvala, vakamuzika papipi na mngwana waki. ¹¹ Wogohi uvaha ukavayingila msambi wa vandu vevakum-sadika Kilisitu voha na vandu voha, vevayuwini malovi ga lijambu lenilo.

Vanalihengu vihengili gachinamtiti na makan-gaso

¹² Chapanga ahengili kwa njila ya vanalihengu gachinamtiti na makangaso gamahele pagati ya vandu. Na vamsadika vakonganikayi pamonga mulibanji la Solomoni. ¹³ Mundu yungi yoyoha angalikuvya msadika, valingili lepi kuwungana nawu. Nambu vandu vangi vangasadika vavalumbalili. ¹⁴ Nambu vandu vamahele vevamsadiki Bambu, vagosi na vadala vakayonjokeseka neju. ¹⁵ Hati vandu vavagegili vatamu vavi munjila na kuvagonesa mu lusongwani na mumipasa, muni Petili akapitayi, mbanga chimuwili chaki chivahikila vangi pagati yavi. ¹⁶ Vandu vamahele vabwelili kuhuma mumiji yeyitindila Yelusalemu, vavaletili vatamu wavi na vevavi na mizuka yihakau, ndi voha vakalamiswa.

Vamitumi ving'aiswa

¹⁷ Kangi, Mteta Mkulu na vayaki va chikundi cha Vasadukayu ndi vandu vevisadika kuvya vandu nakuhotola kuyuka va pandu penapo, vakayva na wihu kwa vamitumi. ¹⁸ Hinu vakavakamula vamitumi na kuvakunga muchifungu chikulu. ¹⁹ Nambu kilu mtumu wa kunani kwa Chapanga, akadindula mlyangu wa muchifungu yikulu, akavahumisa kuvala, akavajovela, ²⁰ “Muhambayi mukayima Munyumba ya Chapanga, mkavajovela vandu malovi ga kuuvala wumi wa mupya.” ²¹ Vamitumi vakayidakila, vakayingila Munyumba ya Chapanga lukela pehe, vakatumbula kuwula.

Mteta Mkulu na vayaki pavahikili, vakemili mngonganu wa libanji likulu na vagogo voha va Isilaeli, kangi vavatumili vandu kujela vavaleta

vamitumi vala. ²² Nambu valonda va muchifungu pavahikili, vavakolili lepi. Ndi vakawuya na kujova kwa vakulu va libanji, ²³ “Tikolili jela yidindanu na valonda vavi mumilyangu kulin-dalila. Nambu patadindwili milyangu tamkolili lepi mundu yoyoha mugati.” ²⁴ Mkulu wa valonda wa Nyumba ya Chapanga na Vamteta Vakulu pevayuwini genago, vakavya na wogohi, ndava nakuchimanya chechavakolili. ²⁵ Kangi, akabwela mundu mmonga na kuvajovela, “Yuwanila! Vandu vala vemkavakungili muchifungu, hinu vavi Munyumba ya Chapanga vakuvawula vandu.” ²⁶ Bahapo mkulu wa valonda na vahenga lihengu vaki, vakahamba Munyumba ya Chapanga vakavaleta. Nambu nakuvakamula kwa makakala, muni vayogwipi vandu yati vakuvatova na maganga.

²⁷ Hinu, vavapeliki vamitumi vala, vakavayimika palongolo ya libanji, ndi Mteta Mkulu akavajovela, ²⁸ “Tavabesili hotohoto kuwula pali-ina la mundu uyu, hinu mugadandisi mawuliwu ginu pa Yelusalemu poha mwigana kutigegeza ngasi ya mundu uyu.”

²⁹ Petili pamonga na vamitumi vayaki vakayangula, “Yikutigana kumyidakila Chapanga, kuliku mundu. ³⁰ Chapanga wa vagogo vitu amyukisi Yesu mwemwamkomili nyenye na kumvamba pamsalaba. ³¹ Mwenuyu ndi yula mwealumbiwi na Chapanga mbaka upandi wa kulyelela, kuvya Chilongosi na Msangula, muni avakita vandu va Isilaeli vamuwuyila Chapanga, muni vapata kulekekesewa kumbudila. ³² Tete ndi taliwene

lijambu lenilo, na Mpungu Msopi, Chapanga avapelili vala vevakumyidakila mwene.”

³³ Vajumbi voha va libanji lila pevayuwini genago, vakamema ligoga vakahamula kuvakoma. ³⁴ Nambu mundu mmonga Mfalisayu liina laki Gamalieli, muwula wa malagizu ga Bambu geampeli Musa na mweitopeswa na vandu voha. Akayima mu libanji palongolo ya vandu akalagiza vamitumi vala vawusiwayi kuvala mulukumbi luhupi. ³⁵ Kangi akavajovela vajumbi va libanji vala, “Vandu va Isilaeli, mjiyangalila kwakona mwangakita, chemwigana kuvakitila vandu ava! ³⁶ Magono ga mumbele, ahumalili mundu mmonga liina laki Teudosi, akajijovela kuvya mundu wa kutopela, vandu ngati miya mcheche vakajiwunga nayu. Nambu akomiwi, kangi vamulanda vaki vakapechengana chikundi chaki chafwili. ³⁷ Mwanakandahi kavili, lukumbi lwa kuvalangiwa vandu, ahumalili Yuda wa ku Galilaya. Mewawa mwenuyo avakulukisi vandu vakumulanda, nambu mwenuyo mewawa akomiwi vamulanda vaki vakapechengana. ³⁸ Hinu nene nikuvajovela ndava ya mhalu uwu, mujiyepa na vandu ava! Mvaleyayi vahamba. Ndava muni ngati mpangu wenuwo utumbuliwi na vandu yati wiyaga wene. ³⁹ Nambu ngati mpangu wenuwu uhumili kwa Chapanga, nakuhotola kuvabesa vandu ava, muni mwavene yati mukujikolela mukumbela Chapanga!”

Ndi vakayidakilana na malovi ga Gamalieli.

⁴⁰ Hinu, vakavakemele vamitumi vala,

vakahamula vatovewa michapilu na kuvabesa vakotoka kuwula kavili paliina la Yesu, ndi vakavaleka vahamba. ⁴¹ Hinu, vamitumi vakahuma mu libanji kuni vamemi luheku, muni Chapanga avahololili kuvya vene yavaganili kukola soni ndava ya liina la Yesu. ⁴² Kila ligono vayendalili kuwula na kukokosa Munyumba ya Chapanga na munyumba za vandu, Lilovi la Bwina la Yesu Kilisitu.

6

Vamtangatila saba

¹ Mwanakandahi vawuliwa pevayendalili kuy-onjokeseka, gakahumila mang'ung'uta pagati ya vamsadika va Yesu, Vayawudi vevilongela Chigiliki vala na vala vevilongela Chiebulania, vevilongela Chigiliki vala vang'ung'utayi ndava vakuvakosiwa valipwela vavi mukugawiwa vyakulya vya kila ligono. ² Ndi muni, vamitumi kumi na vavili vala vakavakemela vamsadika, vakajova, “Chabwina lepi tete kuleka kukokosa Lilovi la Chapanga na kuvagavila chakulya. ³ Hinu, valongo vitu, mvahagula vandu saba pagati yinu, vevitopeswa na vevamemili Mpungu Msopi na luhala, tete yati tikuvagotolela lihengu lenili. ⁴ Tavete yati tivya mukuhenga mukumuyupa Chapanga na lihengu la kukokosa Lilovi la Chapanga.”

⁵ Lijambu lenilo likavaganisa vamsadika voaha, ndi vakavahagula Stefani, mundu mweamemiswi sadika yivaha na Mpungu Msopi na Filipi na Plokolo na Timoni na Pamena na Nikolausi mundu wa ku Antiokia mweajiwungi

na njila ya kumuyupa Chapanga ya Vayawudi. ⁶ Vakavavika palongolo ya vamtumi, kangi vakavayupila kwa Chapanga kuni vavapamisi mawoko.

⁷ Lilovi la Chapanga likadandasika ku Yelusalemu na vamsadika vakayonjokeseka neju, chikundi chivaha cha vamteta va Chapanga vakalanda sadika.

Kukamuliwa kwa Stefani

⁸ Hinu, Stefani amotisiwi na apewili makakala na Chapanga, hati akahenga chinamtiti na makangaso pagati ya vandu. ⁹ Nambu vandu vangi vakahumila muni vahutana na Stefani. Vandu venavo vavi va “Nyumba ya kukongenekela Vayawudi la vandu Hulu,” Vene vahumili Kulene na Alekisanda, na vangi vahumili Kilikia na Asia. ¹⁰ Nambu vahotwili lepi kumhotola ndava ya luhala lwaki, na Mpungu Msopi mweamlongwisi mukujova. ¹¹ Ndi vakavakulukisa cha mfiyu vandu nunuyu vajova kuvya, “Timyuwini Stefani akumliga Musa na akumliga Chapanga.” ¹² Ndava ya yeniyo, vakavakokesa vandu, vachilongosi na vawula va malagizu ga Chapanga geampeli Musa. Ndi vakambwelela Stefani vakamkamula na kumpeleka palongolo ya libanji. ¹³ Kangi vakaleta vajova malovi ga udese vevajovili, “Mundu uyu katu ikotoka lepi kuliga pandu apa Pamsopi na kuliga malagizu ga Chapanga geampeli Musa. ¹⁴ Ndava muni tamali kumyuwanila kuvya Yesu wa ku Nazaleti mwenuyu yati apagwisa pandu apa na kung'anamusa mivelu yila yetapokili kuhuma

kwa Musa.” ¹⁵ Voha vevatamili mu libanji lila vakamlolokesa takataka Stefani, kangi vakalola pamihu paki pavi ngati mtumu wa kunani kwa Chapanga.

7

Makokoso ga Stefani

¹ Kangi, Mteta Mkulu akamkota, “Wu, mambu genaga ndi chakaka?” ² Mwene akayangula, “Valongo vangu na vadadi vangu, muniyuwanila! Chapanga amuhumalili gogo witu Ibulahimu peavili ku Mesopotamia kwakona kuhamila ku Halani. ³ Chapanga akamjovela, ‘Wuka pamulima waku, valeka valongo vaku, ndi uhamba pamulima wenikulangisa.’ ⁴ Hinu, Ibulahimu ahamalili kumulima wa Kalidayo akahamba kutama ku Halani. Dadi waki peamali kufwa, Chapanga akamuwusa kavili ku Halani akabwela kutama pamulima uwu wemwitama hinu. ⁵ Chapanga nakumpela hati pandu padebe pamulima pavyaa uhali waki, nambu amlagizi akumpela mulima wenuwu uvyaa waki, na chiveleku chaki. Lukumbi lwenulo avi lepi na mwana. ⁶ Chapanga akamjovela, ‘Viveleku vyaku yati vipelekwa kumulima wa vandu vangi, kwenuko ndi yati vivya vavanda na kuhengewa uhakau mulukumbi lwa miyaka miya mcheche. ⁷ Nambu nene yati nikuvahamula vandu avo, vevavahengili uvanda. Kangi yati nikuvawusa mumulima wenuwo muni vabwela penapa kunifugamila pandu apa.’ ⁸ Kangi Chapanga akampela lilaganu la jandu, Ibulahimu akamyisingisa

jandu mwana waki Izaki mu ligono la nane, kuhuma kuvelekewa. Mewawa Izaki akamdu-mula jandu Yakobo, namwene Yakobo mewawa akavakitila vagogo kumi na vavili.”

⁹ “Vagogo vala vavi na wihu kwa Yosefu ndi vakamgulisa kuuvanda ku Misili. Nambu Chapanga avi pamonga nayu, ¹⁰ akamsangula mu mang'ahiso gaki goha, Chapanga akamganisa na luhala palongolo ya Falao, nkosi wa ku Misili, hati Falao akamhagula kuvya chilongosi wa mulima wula na nyumba ya nkosi. ¹¹ Kangi yikahumila njala yikulu, pamulima woaha wa ku Misili na ku Kanani, yikaleta unguvu uvaha. Vagogo vitu vahotwili lepi kupata chakulya chochoha. ¹² Hinu, Yakobo peayuwini kuvya ku Misili kula kuvi na mabenu, akavatuma vana vaki, ndi vagogo vitu vahamba kwenuko yavi mala ya kutumbula. ¹³ Mulugendu lwavi lwa pili, Yosefu akajimanyisa kwa valongo vaki, ndi Falao akavamanya valongo va Yosefu. ¹⁴ Yosefu atumili ujumbi kwa dadi waki na valongo vaki, vandu sabini na mhanu, vabwela ku Misili. ¹⁵ Hinu, Yakobo ahambili ku Misili, kwenuko mwene pamonga na vagogo vitu vafwili. ¹⁶ Higa zavi zaletiwi mbaka ku Shekemu, zikazikiwa mu litinda la mbugu leagulili Ibulahimu kuhuma kwa vana va Hamoli kwa mashonga nunuyu.”

¹⁷ “Lukumbi palwahikili Chapanga atimilisa lilaganu leajovili akumpela Ibulahimu, ku Misili kula vandu vayonjokisi na kuvya vamahele neju. ¹⁸ Pamwishu, nkosi mmonga mweanga mmanya Yosefu, akatumbula kulongosa kula ku Misili. ¹⁹ Mwenuyu avakitili uhakau vandu vitu

na vagogo vitu changali kugana vene vavavika kuvala vana vavi vadebe muni vafwayi. ²⁰ Musa avelekiwi lukumbi lwenulo, avili mwana mbwina neju palongolo ya Chapanga. Aleliwi panyumba mulukumbi lwa miyehi yidatu, ²¹ na peaumiswi kuvala, ndi msikana wa Falao akamtola na kumlela ngati mwana waki mwene. ²² Musa awuliwi mambu goha galuhala ga Vamisili akavya mkekesi kwa malovi na matendu.”

²³ “Hinu Musa peahikisi miyaka alobaini ndi akahamba kuvagendela kuvalola va Isilaeli vayaki. ²⁴ Kwenuko amuwene mmonga wa valongo vaki ihengewa uhakau, ndi akahamba kumkengelela, ndi akamkoma Mmisili yula. ²⁵ Aholalili manya Vaisilaeli vayaki yati vimanya kuvya Chapanga ngaamtumili mwene kuvagombola, nambu vene nakugamanya ago. ²⁶ Chilalu yaki Musa avawene Vaisilaeli vavili vitovana, akalinga kuvatepulanisa akavajovela, ‘Nyenye mwavalongo ndava kyani hinu, mukomana mwavene?’ ²⁷ Nambu yungi mweamtovayi yula muyaki akamkang'a Musa pamuhana akajova, ‘Yani mweakuvikili veve kuvya chilogosi na mhamula pagati yitu? ²⁸ Wu, ugana kunikoma ngati chewamkomili Mmisili golo?’ ²⁹ Musa peagayuwini malovi ago, akatila na kuhamba kutama kumulima wa Midiani kwenuko akavya myehe ndi akavya na vana vasongolo vavili.”

³⁰ “Peyahikili miyaka alobaini, mtumu wa kunani kwa Chapanga akamhumila Musa padahi pepiyaka motu kulugangatu papipi na Chitumbi cha Sinai. ³¹ Musa akakangasa kulola lijambu

lenilo hati akahegelela papipi muni alingulila, ndi akayuwana lwami lwa Bambu. ³² 'Nene ndi Chapanga wa vagogo vaku, Chapanga wa Ibulahimu wa Izaki na Yakobo.' Musa akavagaya kwa wogohi ndi nakuhotola kulolokesa neju. ³³ Bambu akamjovela, 'Hula champali zaku muni peuyima apa ndi pandu pamsopi. ³⁴ Nigawene mahakau gevihengiwa vandu vangu ku Misili kula. Niyuwini lwami lwa mang'ahiso gavi, ndi nene nibweli kuvagombola. Hinu bwela, yati nikukutuma ku Misili.' "

³⁵ "Musa mwenyu ndi yula mweabeleliwi na vandu va Isilaeli pavamjovili, 'Yani mweaku-vikili kuvya chilongosi na mhamula pagati yitu?' Chapanga amtumili Musa kuvya chilongosi na mgombozi, kwa njila ya mtumu wa kunani kwa Chapanga mweamhumalili padahi pepiyaka motu. ³⁶ Ndi mweavalongwisi vandu vala vawuka ku Misili kwa kuhenga ulangisu wa gachinamtiti na makangaso pamulima wa Misili na Kunyanja ya Shamu na kulugangatu, mulukumbi lwa miyaka alobaini. ³⁷ Musa ndi mweavajovili vandu va Isilaeli, 'Chapanga yati akuvahagulila mlota waki ngati nene pagati ya valongo vinu mwavene.' ³⁸ Mwene ndi mweavili kulugangatu kula, pevakonganiki vandu va Isilaeli. Musa avili ngati mjumbi pagati ya vagogo vitu, na mtumu wa kunani kwa Chapanga, lukumbi pealongili nayu kuchitumbi cha Sinai ndi mweagotoliwi malovi ga wumi atijovela tete."

³⁹ "Nambu vagogo vitu ndi vabelili kumyidakila, ndi vakamkang'a pamuhana kuni mu-

mitima yavi vakanogela kuwuya ku Misili.
⁴⁰ Vakamjovela mlongo wa Musa Aloni, 'Utiki-tila vachapanga yeyikutulongosa munjila, muni nakumanya chechimkolili Musa mweatilongwisi kuhuma ku Misili!' ⁴¹ Penapo ndi pavajikitili chimong'omong'o cha mpapakasi wa ng'ombi, vakayitetela na vakakita mselebuko ndava ya lihengu la mawoko gavi vene. ⁴² Nambu Chapanga akawuka pagati yavi na kuvaleka vazifugundamila ndondo za kunani, ngati cheyiyandikwi muhitabu ya vamlota va Chapanga.

'Nyenye vandu va Isilaeli!

Lepi nene mwemwanihinjili hinyama ndava ya luteta,

Mumiyaka alobaini kulugangatu kula!

⁴³ Nyenye mwagegili chindanda cha chapanga Moloki,

na vindu vyemwajikitili kwa luhumu lwa ndondo ya chapanga winu Lefani.

Vindu vyemwajikitili ndi vyemwavifugamili.

Ndava ya yeniyoyati nikuvapeleka uvanda kutali na Babeli.'

⁴⁴ Kulugangatu kula vagogo vitu vavi na lindanda la kulangisa, lakitiwi ngati Chapanga cheamlagazili Musa ahengayi, ulangisu wulawula ngati weauwene. ⁴⁵ Kangi Vagogo vitu vahalilini lindanda vene kwa vene mbaka lukumbi lwa Yoshua, pevatolili mulima wula kuhuma kwa milima, Chapanga mweavingili palongolo yavi. Penapo ndi latamili mbaka lusenje lwa Daudi. ⁴⁶ Daudi apewili uganu na Chapanga, akamuyupa ayidakila amujengela pandu pa kutama,

mwene mweavi Chapanga wa Yakobo. ⁴⁷ Nambu Solomoni ndi mweamjengili Chapanga nyumba.”

⁴⁸ “Nambu Chapanga Mkulu, itama lepi munyumba zezijengiwi na vandu ngati cheajovili mlota wa Chapanga,

⁴⁹ ‘Bambu ijova, kunani ndi chigoda changu cha unkosi,
na mulima ndi chigoda cha kuvikila magendelu gangu.

Nyumba ya namuna yoki yemukunijengela nene?

Ndi pandu poki penipumulila?

⁵⁰ Namwene ndi mwenihengili vindu vyoha?’ ”

⁵¹ “Nyenye vandu mwemwinonopa, mitima na makutu ginu ndi ngati vandu va milima yangamulanda Chapanga. Nyenye ngati vago gogo vinu. Magono goha mukumbela Mpungu Msopi. ⁵² Vagogo vinu vamng'aisi mlota wa Chapanga yeyoha yula, vevavakomili avo, Chapanga avatumili kukokosa kubwela kwa yula mweikita geigana Chapanga. Nambu nyenye mwamgewukili na kumkoma. ⁵³ Nyenye mwapokili malagizu gala gegaletiwini na mtumu wa kunani kwa Chapanga, nambu mwayidakili lepi.”

Stefani ikomiwa na maganga

⁵⁴ Vala vagogo va libanji pavamuyuwani Stefani, vakaviniswa mitima, ndi vakajiluma minu cha ligoga. ⁵⁵ Nambu Stefani kuni amemiswi Mpungu Msopi, akalolokesa kunani kwa Chapanga, auwene ukulu wa Chapanga na Yesu ayimili muchiwoko cha kulyela cha Chapanga.

⁵⁶ Stefani akajova, “Mlola! Niwona kunani kwa Chapanga kudindwiki na Mwana wa Mundu ayimili pachiwoko cha kulyela cha Chapanga!”

⁵⁷ Vakulu va libanji, vakaywanga na vakagubika makutu gavi kwa mawoko. Kangi vakamuhumbila voha kwa pamonga.

⁵⁸ Vakamkwekwesa kuvala ya muji, na kutumbula kumtova na maganga, vevavawene vakagavika makoti gavi paulonda wa msongolo mmonga liina laki Sauli.

⁵⁹ Pevayendalili kumtova na maganga Stefani kuni mwene iyupa kwa Chapanga, “Bambu Yesu upokela mpungu wangu!” ⁶⁰ Akafugama, akavemba kwa lwami luvaha, “Bambu, ukotoka kuvavalangila chevakubudila Chapanga!” Peamalili kujova ago, akafwa. Sauli ayidakili chitendu cha ukomaji wenuwo.

8

Sauli itumbula kuvang'aha vamsadika

¹ Na mwene Sauli awene chabwina kukomewa kwa Sitefani. Ligonu lenilo msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu va ku Yelusalemu, vatumbwili kung'ahiswa neju. Vamsadika voha, Yavaganili kupechenganika kudahi pandi za ku Yudea na ku Samaliya, nambu kwa vमितुमि ndu. ² Vandu vevisadika vakamuzika Stefani na kumvembela neju.

³ Nambu lukumbi lwenulo Sauli alingili kuvang'aisa msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu, ahambili nyumba kwa nyumba akavahumisa vamsadika kuvala vagosi kwa vadala na kuvasopa muchifungu.

Lilovi la Bwina likokoswa ku Samaliya

⁴ Hinu vala vamsadika vevapechangini vakahamba kila pandu kukokosa Lilovi la Bwina. ⁵ Filipi namwene akahelala pamuji wa ku Samaliya na kumkokosa Kilisitu kwa vakolonjinji va penapo. ⁶ Vandu vakajiwunga kuyuwanila ujumbi wa Filipi na kulola milangisu yila yehenga. ⁷ Ndava muni vandu vevatalaliwi mizuka mihakau, yavahumili kwa lwami luvaha, vandu vevapolili higa na vangagenda valamisiwi. ⁸ Kwavili na luheku luvaha pamuji wenuwo.

⁹ Hinu pamuji wenuwo kwavili na mundu mmonga liina laki Simoni, mweakitili uhavi waki, pamuji wenuwu na kuvakangasa vandu va ku Samaliya, akujikwiha kuvya mwene ndi mweitopela, ¹⁰ na vandu voha vadebe na vavaha, vamyuwanili hotohoto vakajova, “Simoni ndi makakala ga uchapanga gegikemelewa ‘Makakala gavaha.’ ” ¹¹ Vamlandili ndava avakangisi kwa lukumbi lutali ndava ya uhavi waki. ¹² Nambu pavasadiki ujumbi wa Filipi kulivala Lilovi la Bwina la Unkosi wa Chapanga na kuyuwana makokoso ga Yesu Kilisitu, vagosi na vadala vabatiziwi. ¹³ Hati Simoni mwene, asadiki na peamali kubatiziwa, akalongosana na Filipi, akakangasa makangaso na gachinamtiti geahengili.

¹⁴ Vamitumi vala vevavili ku Yelusalemu, pevayuwini kuvya vakolonjinji va ku Samaliya vayidakili Lilovi la Chapanga, ndi vakavatuma kwenuko Petili na Yohani. ¹⁵ Hinu pavahikili vakavayupila kwa Chapanga vamsadika vala,

muni vampokela Mpungu Msopi. ¹⁶ Ndava lukumbi lwenulo Mpungu Msopi avi akona kuva-helelela yeyoha pagati yavi, nambu vamali kubatiziwa paliina la Bambu Yesu ndu. ¹⁷ Kangi Petili na Yohani vakavavikila mawoko gavi vamsadika, navene mewa vampokili Mpungu Msopi.

¹⁸ Hinu Simoni pealoli kuvya mukuvikiwa mawoko na vamitumi, vamsadika vampokili Mpungu Msopi. Alingili kuvapela mashonga Petili na Yohani, akajova, ¹⁹ “Mnipela na nene uhotola wenuwo muni nakamvikila mawoko mundu yeyoha, apokela Mpungu Msopi.”

²⁰ Nambu Petili akamyangula, “Fwila kulongolo na mashonga gaku ndava wihololela kuvya wihotola kugula makakala ga Chapanga kwa mashonga! ²¹ Veve uvi lepi na lilundu amala pandu popoha mulihengu ili, muni mtima waku uganisa lepi palongolo ya Chapanga. ²² Ndava muni, umuwuyila Chapanga waku kwa kukotoka uhakau waku, kavili umuyupa Bambu mwene ihotola kukulekekesa maholo ngati ago. ²³ Nikulola hotohoto umelili wihu neju, ndi mkunguwa wa kumbudila Chapanga.”

²⁴ Simoni akayangula, “Chondi, muniyupilayi kwa Bambu, likoto kunikolela hati limonga pagati ya ago gemujovili.”

²⁵ Petili na Yohani pevamalili kujova malovi gavi ga kukokosa ujumbi wa Bambu, vakawuya ku Yelusalemu. Hinu pavavi mukuwuya vakakokosa Lilovi la Bwina muhijiji yamahele ya ku Samaliya.

Filipi akumbatiza myimilila lihengu mmonga wa ku Ethiopia

²⁶ Mtumu wa kunani kwa Chapanga akamjovela Filipi, “Jitendelekele uhamba kusini kupitila njila yeyihuma ku Yelusalemu mbaka ku Gaza.” ²⁷ Filipi peamali kujitendelekele, akatumbula lugendu lwa kuhamba Yelusalemu. Lukumbi lwenulo kwavili na mkolonjinji mmonga wa ku Ethiopia. Avi mvika mashonga wa Kandake, nkosi wa Chidala wa ku Ethiopia.

²⁸ Mweavili munjila kuwuya kunyumba kuhuma ku Yelusalemu kweahambili kumlumba Chapanga, atamili mumkokoteni wa kubiluswa kuni ajisomelayi kwa lwami chitabu cha mlota wa Chapanga Isaya. ²⁹ Mpungu Msopi akamjovela Filipi, “Hamba papipi na mkokoteni wenuwo ulongosana nayu.” ³⁰ Filipi akajumbalila papipi na mkokoteni wula, akamyuwana mundu yula isoma muchitabu cha mlota wa Chapanga Isaya. Penapo Filipi akamkota, “Wu, ukuchimanya chewisoma?”

³¹ Mundu yula akamyangula, “Nihotola wuli kumanya changali mundu kunidandaulila?” Ndi akamgongolela Filipi akwela mumkokoteni wula na kutama pamonga na mwene. ³² Pandu pa Mayandiku Gamsopi peasomayi vayandiki aga, “Avi ngati limbelele lelihamba kuhinjwa, chinunu ngati mwana limbelele cheidumuliwa mangoma, nakuyahamula mlomo.

³³ Akoliwi soni na kunotewa chechikumvala. Avi lepi wa kuhotola kulongela ndava ya mundu yoyoha chaki,

muni wumi waki uwusiwi pamulima.”

³⁴ Muyimila hindu yula akamkota Filipi, “Nijovela, mlota wa Chapanga uyu ijova mambu aga ndava yaki mwene, amala ndava ya mundu yungi?” ³⁵ Hinu Filipi akatumbula pandu pa Mayandiku Gamsopi ago, akamjovela Lilovi la Bwina ndava ya Yesu. ³⁶ Pevavi vakona munjila, vakahika pandu pepavi na manji ndi mundu yula akajova, “Pandu apa pana manji, wu, chivii chindu kiki chechikunibesa nene kubatiziwa?” ³⁷ Filipi akajova, “Ngati wisadika kwa mutima waku woha wihotola kubatiziwa.” Namwene akajova, “Nisadika Yesu Kilisitu ndi Mwana wa Chapanga.”

³⁸ Hinu myimila hindu yula akahamula mkokoteni wa kubiluswa wula uyima, Filipi na mwene vakahuluka mumanji ndi Filipi akambatiza. ³⁹ Pavahumili mumanji Mpungu wa Bambu amkitili Filipi awuka, myimilila hindu akotoka kumlola kavili, nambu mwene akayendelela na lugendu lwaki kuni avi na luheku. ⁴⁰ Nambu Filipi akahumila ku Azoto, na munjila avi mukukokosa Lilovi la Bwina mbaka peahikili ku Kaisalia.

9

Kusadika kwa Sauli (Matendu 22:6-16; 26:12-18)

¹ Nambu lukumbi lwenulo, Sauli ayonjokisi kuvayogofya kwa kuvakoma vamulanda va Bambu. Akahamba kwa Mteta Mkulu, ² akayupa balua ya kummanyisa kwa nyumba za kukonganekela Vayawudi zezavi ku Damasko, muni akavakolela

vandu vevilanda Njila ya Bambu, vagosi amala vadala, avakamula na kuvaleta ku Yelusalemu.

³ Sauli peavi munjila papipi kuhika ku Damasko, chigafula lumuli kuhuma kunani kwa Chapanga lukamtindila kumlangasa mwene pandi zoha. ⁴ Sauli akagwa pahi ndi akayuwana lwami lukumjovela, “Sauli, Sauli! Ndava kyani ukuning'aha?”

⁵ Sauli akakota, “Ndi wayani veve, Bambu?”

Na lwami lula lukayangula, “Nene ndi Yesu mweukuning'aha. ⁶ Nambu hinu yima uhamba kumujini, kwenuko ndi kwewijoviwa chechikugana kuchihenga.”

⁷ Vandu vevavi mulugendu pamonga na Sauli vayimili nuu ndava ya kukangaswa, vayuwini lwami lula nambu vamuwene lepi mundu yoyoha. ⁸ Sauli akayinuka, peagubukwili mihu gaki, nakuhotola kulola, hinu vandu vevavi mulugendu nawu vakamkamula chiwoko kumlongosa mbaka ku Damasko. ⁹ Sauli atamili magono gadatu changalola, na lukumbi lwenulo lwoha atamii changalya chindu amala kunywa chindu chochoha.

¹⁰ Damasko kula ndi kwavili na msadika mmonga liina laki Anania. Mwenuyo akemeliwi kujovewa na Bambu mumawono, “Anania!”

Mwene akayidika, “Nivii apa, Bambu.”

¹¹ Mwene Bambu akamjovela, “Ujitendelekahi uhamba kunjila yeyikemelewa Selede mbaka kunyumba ya Yuda ukotayi kumvala mundu yula mweahumili ku Taso, liina laki Sauli. Hinu akumuyupa Chapanga, ¹² na Sauli amali kuloleswa mumaono na Bambu, kuvya mundu

mweikemiwa Anania avi kuyingila mugati na kumvikila mawoko muni alola kavili.”

¹³ Nambu Anania akayangula, “Bambu, vandu vamahele nivayuwini mambu gakumvala mundu uyu, niyuwini gahakau neju geavahengili vamsadika vaku ku Yelusalemu kula. ¹⁴ Na hinu vamteta vakulu vampeli uhotola Sauli abwela kuni ku Damasko kuvakamula voha vevakukusadika veve.”

¹⁵ Nambu Bambu akamjovela Anania, “Uhamba ndu, muni mwenuyo nimuhagwili muni anihengela, kukokosa ndava ya liina langu kwa vandu vangali Vayawudi na vankosi vavi na kwa vandu va Isilaeli. ¹⁶ Namwene yati nikumlangisa mambu gamahela gegakumgana kung'aiswa ndava yangu.”

¹⁷ Hinu Anania akahamba mbaka panyumba yeniyu, akayingila mugati, kangi akamvikila mawoko Sauli. Akamjovela “Mlongo Sauli, Bambu Yesu ndi mweanitungili, mwene akuhumalili pawakavili munjila kubwela kuni, anitungili nene muni uhotola kulola kavili na kumemeswa Mpungu Msopi.” ¹⁸ Bahapo vindu ngati magagau vikagwa pahi kuhuma mumihu mwa Sauli, ndi akalola kavili. Hinu akayima, akabatiziwa, ¹⁹ na peamali kulya chakulya makakala gaki gakamuwuyila.

Sauli ikokosa ku Damasko

Sauli atamili pamonga na vawuliwa magono gadebe ku Damasko kula. ²⁰ Bahapo akatum-bula kukokosa munyumba za kukonganekela Vayawudi, kuvya Yesu ndi Mwana wa Chapanga.

21 Vandu voha vevamyuwini vakakangasa, vakakota, “Wu, mundu mwenuyu lepi yula mweavakomili vandu vala vevamuyupayi kwa liina la Yesu wa ku Yelusalemu? Na ndava ya mpangu wenuwo ndi abwela penapa, avakamula vandu na kuvapeleka kwa vamteta vakulu!”

22 Sauli akayonjokeseka ukekesi na makakala, ndava ya kujova hotohoto kuvya Yesu ndi Kilisitu, Vayawudi va ku Damasko luhala lukavayaga.

23 Pagamaliki magono gamahela, Vayawudi vakakonganeka na kukita mpangu wa kumkoma Sauli.

24 Nambu Sauli ayuwini mpangu wavi. Kilu na muhi vamlindili mumilyangu ya kuyingalila kumujini muni vahotola kumkoma.

25 Lukumbi lwa kilu vawuliwa vaki vakamtola na kumhulusa pahi mugati ya lidengu livaha mufwasi ya luwumba.

Sauli iwuya ku Yelusalemu

26 Sauli pahaikili ku Yelusalemu akalinga kujiwunga na vawuliwa vala. Nambu vandu voha vamyogwipi vamsadiki lepi kuvya mwene ndi mulanda wa chakaka.

27 Kangi Banaba akamtola Sauli na kumpeleka kwa vamtumi, akavadandaulila kumvala Sauli cheamuwene Bambu munjila, na Bambu chealongili nayu. Mewawa avadandaulili kuvya Sauli cheahotwili kukokosa muuhotola wa Yesu changali wogohi, ku Damasko kula.

28 Hinu Sauli akatama pamonga nawu, akagendelela pa Yelusalemu poha kuni ikokosa liina la Bambu changali wogohi.

29 Mewawa alongili na kuhutana na Vayawudi

vevilongela Chigiliki, nambu vene vapangili kumkoma. ³⁰ Valongo vala pevayuwini mpangu wenuwo, vakamtola Sauli na kuhamba nayu ku Kaisalia ndi vakamtuma ahamba ku Taso.

³¹ Lukumbi lwenulo msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu vakavya na uteke na mumi yoha ya ku Yudea na ku Galilaya na ku Samaliya. Layendalili kukula mukuyupa Bambu na kuyonjokeseka na kutangatiliwa na Mpungu Msopi.

Petili ku Luda na ku Yopa

³² Petili peavi mulugendu kila pandi mewa avahikilili vandu va Chapanga vevatamayi kumuji wa Luda. ³³ Kwenuko akamkolili mundu mmonga liina laki Ainea mweavi na utamu wa kupola higa, ndi agonili pa mpasa mulukumbi lwa miyaka nane. ³⁴ Petili akamjovela, “Ainea, Yesu Kilisitu akukulamisa. Yimuka, ujitandikila mpasa waku.” Bahapo Ainea akayima. ³⁵ Vandu voha va ku Luda na ku Saloni pavawene Ainea, vakamuwuyila Bambu.

³⁶ Kumuji wa Yopa kwavili na mulanda mmonga mdala liina laki Tabita, kwa Chigiliki ndi Doka mana yaki huluku. Mdala mwenuyo ahengayi mambu ga kumganisa Chapanga na kuvatangatila vangangu. ³⁷ Magono genago alwalili na kufwa. Hinu vandu vayisambisi higa yaki, vakamgonesa kugolofa. ³⁸ Muji wa Luda wavi papipi na muji wa Yopa, hinu vamsadika vala pevayuwini kuvya Petili avi kwenuko, ndi vakavatuma vandu vavili na ujumbi uwu, “Chondi, ubwela kwitu kanyata.” ³⁹ Hinu, Petili akawuka

na kulongosana na vajumbi vala, pevamali kuhika vampeliki kugolofa. Valipwela voha vevavi penapo vamtindili Petili vakavembeneka na kumlangisa magwanda na nyula zoha zeat-engenezayi Doka pavi mumi. ⁴⁰ Petili avahumisi kuvala vandu voha akafugama akayupa kwa Chapanga. Kangi akahegelela payavi higa pala na kujova, “Tabita, yumuka!” Mwene akagubukula mihi, hinu peamuwene Petili ndi akayinuka na kutama. ⁴¹ Petili akamkamula chiwoko, akamyinula. Kangi akavakemela vamsadika na valipwela vala ndi akavagotolela kuni avi mumi. ⁴² Malovi ga lijambu lenilo gadandasiki pandu poha ku Yopa, na vandu vamahele vakamsadika Bambu. ⁴³ Petili atamili ku Yopa kwa magono nunuyu, munyumba ya mundu mweitendelekelela vindu vya chikumba liina laki Simoni.

10

Petili na Kolineli

¹ Pamuji wa Kaisalia kwavili na mundu mmonga liina laki Kolineli, mwene avi mkulu wa manjolinjoli va chikundi chechikemelewa “Msambi wa Italia.” ² Mwene avi mundu mbwina, mwene pamonga na lukolo lwaki voha vamuyupayi Chapanga. Ahengayi mambu gamahele ga kuvatangatila vangangu va Vayawudi na kumuyupa Chapanga magono goha. ³ Ligo limonga lukumbi lwa saa tisa ya muhi awene maono hotohoto, Mtumu wa kunani kwa Chapanga akumbwelela na kumjovela, “Kolineli!”

⁴ Kolineli akamlolokesa takataka cha wogohi Mtumu wa kunani kwa Chapanga yula, ndi akamkota “Chivii kyani Bambu?”

Mtumu wa kunani kwa Chapanga akamyangula, “Chapanga ayuwini kumuyupa kwaku na aganisiwi na kuvatangatila kwaku vangangu ndi akukumbwiki. ⁵ Hinu, uvatumayi vandu ku Yopa vakamtola mundu mmonga liina laki Simoni. Ndi mewa ikemelewa Petili. ⁶ Mwene ndi myehe munyumba ya Simoni, mundu mweitendelekela vindu vya chikumba. Nyumba yaki yivii pamuhana ya nyanja.” ⁷ Mtumu wa kunani kwa Chapanga yula peawukili, Kolineli akavakemela vatumisi vavili va nyumba na mmonga wa manjolinjoli vaki mweakumyidakila Chapanga. ⁸ Peavadandaulili mambu goha gegahumalili, akavatuma ku Yopa.

⁹ Chilau yaki, lukumbi lwa saa sita ya muhi, vandu avo vadatu mulugendu lwavi, papipi kuhika ku Yopa, Petili akakwela kunani ya nyumba kumuyupa Chapanga. ¹⁰ Njala yamvinili, akanogela kulya. Nambu chakulya pachatendelekewayi mwene akalola maono. ¹¹ Awene kunani kwa Chapanga kudinduliwi na chindu ngati shuka yivaha yihuluswa pahi, kuni yikamuliwi pandi zoha mcheche za mulima. ¹² Na mugati ya shuka yila mwavi hinyama ndalindali, hinyama ya magendelu mcheche na hinyama yeyilandala pamulima na videge vyevimbululuka. ¹³ Akayuwana lwami lukumjovela, “Petili, yimuka hinja na ulyayi.”

¹⁴ Nambu Petili akamyangula, “Lepi Bambu!

Nene katu niwonjili lepi chindu chochoha changayidakiliwa kulya.”

¹⁵ Nambu lwami lula lukamuyila kavili, “Lukamjovela vindu vyeaviyidakiliwi na Chapanga kulya, kotoka kuvikelamela vihakau.”

¹⁶ Lijambu lila lahengiki mala zidatu, kangi shuka yivaha yila yikawuyiswa kanyata kunani kwa Chapanga.

¹⁷ Petili peavi akona ikangasa maono gala mana yaki kyani, hinu vandu vala vevatumwili na Kolineli pevamanyiswi nyumba ya Simoni, vakahika pamlyangu. ¹⁸ Vakahodisa kwa lwami, “Vakakota kuvya kuna myehe mweitama apa ikemiwa Simoni Petili?”

¹⁹ Petili pealinga kuhololela mana ya maono gala, Mpungu Msopi akamjovela, “Yuwani! Vavi vandu vadatu vakukulonda. ²⁰ Huluka kanyata na ulongosana nawu kuhamba changali mtahu, muni nene ndi mwenivatumili.” ²¹ Hinu, Petili akahuluka pahi, akavajovela vandu vala, “Mwemukunilonda ndi nene. Ndava kyani muniweli?”

²² Vene vakamyangula, atitumili “Kolineli mkulu wa manjolinjoli, mundu mbwina, mweakumuyupa Chapanga, itopeswa na Vayawudi. Ajoviwi na mtumu wa Kunani kwa Chapanga akumgongolela kunyumba yaki, muni ayuwana chochoha chila cheukumjovela.”

²³ Petili akavakemela mugati mula, akavapela pandu pa kugona kilu yila.

Chilau yaki, Petili akatumbula lugendu pamonga nawu. Vamsadika vangi vevatamayi ku Yopa vakalongosana. ²⁴ Ndi pamalau yaki

vakahika pamuji wa Kaisalia. Kolineli avi mukuvalindila mwene na vanalukolo lwaki pamonga na vankozi veavagongolili. ²⁵ Petili peavi mukuyingila Kolineli akahamba kumkumbatila cha uganu, akamfugamila mumagendelu gaki akamgundamila. ²⁶ Nambu Petili akamuyinula, akamjovela, “Yima, muni nene namundu ngati veve.” ²⁷ Petili na Kolineli viyingila mugati, kuni vilongela ndi vavakolili vandu vamahele vakonganiki. ²⁸ Petili akavajovela, “Mwavene mmanyi hotohoto, kuvya Myawudi abesiwi na malagizu kwa njila ya kumuyupa Chapanga yaki kutangatilana na mundu angali kuvya Myawudi, amala kumgendela nambu Chapanga anilangisi nene kuvya nakuyidakiliwa kumkemela mundu yoyoha iganikiwa lepi amala mhakau. ²⁹ Ndava ya yeniyoy, pamwakanikemili nibweli changali mtahu. Hinu munijovela munikemelili kyani?”

³⁰ Kolineli akayangula, “Magono gadatu gamumbele, lukumbi lwa saa tisa ya muhi, nene navi muchumba changu kumuyupa Chapanga. Chigafula namuwene mundu mweawalili nyula zezing'asima neju, ayimili palongolo yangu, ³¹ anijovili, Kolineli! Chapanga ayuwini chewiyupa pamonga na teta zaku kwa vangangu. ³² Hinu uvatuma vandu vahamba ku Yopa, vakamkemela mundu mmonga liina laki Simoni mweikemelewa mewa Petili. Mwenuyo avili kunyumba ya Simoni, mundu mweiten-delekela vindu vya chikumba, nyumba yaki yivii pamumhana ya nyanja. ³³ Ndi kanyata navatumili vajumbi kwaku, wamwene ukutili

chabwina kubwela. Tavoha apa tivii palongolo ya Chapanga, ndava ya kukuyuwanila chindu chochoha cheakulagizi Bambu utijovela.”

Makokosa ga Petili

³⁴ Kangi Petili akatumbula kujova, “Hinu nimanyili kuvya Chapanga ibagula lepi. ³⁵ Nambu mundu yeyoha mumulima mweiyupa na kuhenga gakumganisa Chapanga yati iyidakiliwa namwene. ³⁶ Umanyili ujumbi wula Chapanga weavapelekili vandu va ku Isilaeli, ikokosa Lilovi la Bwina lelileta uteke kwa njila ya Yesu Kilisitu mwene ndi Bambu wa voha. ³⁷ Mwavene mumanyili lijambu lelahumalili pamulima wohu wa Vayawudi kutumbula ku Galilaya Yohani peamali kukokosa ndava ya ubatizu. ³⁸ Mwimanya kuvya Chapanga cheamhagwili Yesu wa ku Nazaleti, ndi akammemesa Mpungu Msopi na kumpela makakala. Chapanga avi pamonga nayu, mwene ahambili kila pandu kuhenga gabwina na kuvalamisa vandu voha vevang’aiswi na Setani. ³⁹ Tavete tagawene mambu goha geagahengili pamulima wa Vayawudi na muji wa ku Yelusalemu. Vamkomili na kumvamba munjila ya msalaba. ⁴⁰ Nambu Chapanga amyukisi pagamaliki magono gadatu kuhuma kwa vevafwili. Akaloleka hotohoto, ⁴¹ awonikini lepi kwa vandu voha, nambu kwa tete ndu tetamali kuhaguliwi na Chapanga kuvya vetagawene. Ndi tete vetalili na kunywelela pamonga nayu peamali kuyuka kwaki. ⁴² Atilagazili kuvakokosela vandu voha Lilovi la Bwina na

kuvajovela kuvya mwene ndi mweahaguliwi na Chapanga, kuvya mhamula wa vandu vevavili mumi na vandu vevafwili. ⁴³ Vamlota voha va Chapanga vijova ndava yaki kuvya mundu yoyoha mweakumsadika Yesu, yati ilekekeswa kumbudila Chapanga, paliina laki.”

Kolineli na valongo vaki vakumpokela Mpungu Msopi

⁴⁴ Petili pavi akona ilongela malovi ago, Mpungu Msopi akavahelelela vandu voha vevayuwaniila ujumbi wula. ⁴⁵ Vayawudi vamsadika vevabweli pamonga na Petili kuhuma ku Yopa, vakangisi kulola Chapanga avamemisi njombi ya Mpungu Msopi vandu vangali Vayawudi. ⁴⁶ Muni vavayuwini vilongela kwa muluga za chiyehhe kuni vakumulumbalila Chapanga. Kangi Petili akajova, ⁴⁷ “Vandu ava vampokili Mpungu Msopi ngati tete. Wu, avi mundu yoyoha, mweakuvabesa vakotoka kubatiziwa na manji?” ⁴⁸ Ndi akalagiza vabatiziwa kwa uhotola wa Yesu Kilisitu, kangi vakamuyupa Petili atama nawu magono nunuyu.

11

Malovi ga Petili kwa vamsadika va ku Yelusalemu

¹ Vamitumi na vamsadika nunuyu vevavi ku Yudea vayuwini kuvya vandu vangali Vayawudi navene mewa vapokili Lilovi la Chapanga. ² Hinu Petili, peawuyili ku Yelusalemu, vamsadika va Vayawudi vala vevaganisiwi kuvya

vandu vangali Vayawudi vevadumwili jandu. Ndi vakang'ung'uta vakajova, ³ “Veve uham-bili kutama na vandu vanga yingila jandu na hati kulya pamonga nawu!” ⁴ Penapo Petili akavadandaulila hotohoto kugavala mambu gala gegahengiki.

⁵ “Ligono limonga namuyupayi Chapanga kumuji wa Yopa, nagawene maono, nachiwene chindu ngati shuka yivaha yihuluswa pahi kuhuma Kunani kwa Chapanga, kuni yikamuliwi pandi zoha mcheche, yavikiwi pamuhana yangu. ⁶ Panakalingulili bwina mugati naloli hinyama ya magendelu mcheche, na hinyama ya mudahi na hinyama yeyilandala pamulima na hidege yeyimbululuka. ⁷ Kangi nayuwini lwami lukuni-jovela, ‘Petili, yimuka uhinja na kulya.’ ⁸ Nambu nene nikajova, ‘Lepi Bambu, muni chakulya chochoha changayidakiliwa katu nakuyingila hati padebe mumlomo wangu.’ ⁹ Nambu lwami Iwa Kunani kwa Chapanga lwayuwaniki kavili, ‘Nakuvikelema vyangayidakiliwa vyakulya vyeavinyambisi Chapanga.’ ¹⁰ Lijambu lenilo lahengiki mala yidatu, pamwishu vindu vyoha vikawuyiswa Kunani kwa Chapanga. ¹¹ Chigafula vandu vadatu kuhuma Kaisalia vevatumiwi kubwela kwangu vakahika panyumba mwenatamayi. ¹² Mpungu Msopi akanijovela nihamba pamonga nawu changali mtahu. Vamsadika ava sita nalongosini nawu kuhamba Kaisalea na kwenuko tavoha tayingili munyumba ya Kolineli. ¹³ Mwene atijovili namuna cheamuwene mtumu wa kunani kwa Chapanga,

cheamuhumili munyumba yaki na kumjovela, 'Tuma vajumbi vahamba ku Yopa vakamkemela mundu mmonga liina laki Simoni paliina lingi Petili. ¹⁴ Mwene yati akukujovela malovi gegakusangula veve pamonga na valongo vaku.' ¹⁵ Panatumbwili kulongela, Mpungu Msopi avahelili ngati cheatumbwili kutihelela tete. ¹⁶ Kangi nakumbwiki malovi geajovili Bambu, 'Yohani abatizi kwa manji nambu nyenye yati mwibatiziwa kwa Mpungu Msopi.' ¹⁷ Hinu ngati Chapanga avapelili njombi vandu vangali Vayawudi ngati cheatipelili tete tetamsadiki Bambu Yesu Kilisitu, wu, nayani nene hati nilinga kumbesa Chapanga?"

¹⁸ Pevagayuwini malovi ago, vakaleka mhutanu, vakamlumba Chapanga, mukujova, "Kumbi! Chapanga avapeli fwasi vandu vangali Vayawudi vamuwuyila mwene vapata wumi!"

Vamsadika va ku Antiokia

¹⁹ Kangi, ndava ya mang'ahiso gegahumalili lukumbi Stefani ikomiwa, vamsadika vapechengini. Vangi vakahamba mbaka Foinike vangi Kuplo na vangi ku Antiokia mukukokosa ujumbi wula kwa Vayawudi ndu.

²⁰ Nambu vamsadika vangi vevahumili Kuplo na Kulene, vakahambili ku Antiokia vakakokosa ujumbi wenuwo kwa vandu vangali Vayawudi, vakokosayi Lilovi la Bwina la kumvala Bambu Yesu. ²¹ Bambu avatangatili na vandu vamahele vasadiki na kumuwuyila Bambu.

²² Malovi ga lijambu lila lahikili msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu va ku Yelusalemu. Ndi vamtumili Banaba ahamba ku Antiokia.

²³ Peahikili kwenuko avawene vandu vamotisiwi na Chapanga, ndi akavya na luheku na kuvakangamalisa mitima voha vasindimala musadika yavi kwa Bambu. ²⁴ Banaba avili mundu mbwina na mweamemiswi Mpungu Msopi na sadika, ndava ya lihengu la Banaba msambi uvaha wa vandu wayonjokisiki kwa Bambu.

²⁵ Kangi, Banaba akawuka na kuhamba ku Taso kumlonda Sauli. ²⁶ Hati peamuwene, amletili ku Antiokia. Voha vavili vakatama pamonga na msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu mu mwaka mmonga, kuni viwula msambi uvaha wa vandu. Ku Antiokia kwenuko ndi vawuliwa va kutumbula vakemeliwi Vakilisitu.

²⁷ Mu magono genago, vamlota vangi va Chapanga vahumili ku Yelusalemu vakaholela ku Antiokia. ²⁸ Hinu, mmonga wavi mweikemiwa Agabo alotili yati kwiva na njala yivaha pamulima wula. Njala yenyo yahumalili lukumbi lwa ulongosi wa Kilaudio. ²⁹ Vawuliwa vala vakahamula kuvatangatila vamsadika vevatama ku Yudea, kila mmonga apeleka chindu chochoha cheihotola. ³⁰ Ndi vakakita mewa na kuvapela njombi zavi Banaba na Sauli vakavagotolela vago va vamsadika.

12

Mang'ahiso gamahele

¹ Papi na Lukumbi lwenulo, Nkosi Helodi atumbwili kuvang'aha msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu. ² Ahamwili Yakobo akomiwa na upanga, mlongo wa Yohani.

³ Peamanyili kuvya lijambu lenilo lavaganisi

Vayawudi, ndi ayendalili akamkamula Petili. Lenilo lahengiki lukumbi lwa Mselebuko wa Mabumunda gangali ngemeku. ⁴ Peamali kumkamula Petili, akamsopa muchifungu, akavika manjolinjoli mcheche mu msambi mcheche. Helodi aganili kumuhumisa pavandu pawimalika Mselebuko wa Pasaka. ⁵ Hinu, lukumbi Petili avi muchifungu, nambu msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu vayendalili kumuyupa Chapanga kwa kukangamala.

Petili isanguliwa kuhuma muchifungu

⁶ Kilu kwakona ligono Helodi lealindila kumuhumisa Petili pavandu, Petili agonili pagati ya manjolinjoli vavili. Kuni akungiwi minyololo yivili, na valonda vavi mlyangu wa kujela mukulindila. ⁷ Bahapo, mtumu wa kunani kwa Chapanga akamuhumila na kuyima papipi nayu na lumuli wamlangisi muchifungu. Mtumu wa Kunani kwa Chapanga yula akamtova Petili muluvafu akamuyumsa akamjovela, “Yumuka kanyata!” Bahapo, minyololo yevamkungalili mu mawoko yikadaukana na kugwa pahi. ⁸ Hinu mtumu wa Kunani kwa Chapanga akamjovela, “Kunga mkungi na champali zaku.” Kangi akamjovela, “Uwala likoti laku na unilandayi.” ⁹ Petili akamlanda mbaka kuvala, nambu naku-manyanya kuvya gegihengeka na mtumu wa kunani kwa Chapanga gala ndi gachakaka, aholalili manya ilota maono. ¹⁰ Vapitili msambi wa valonda va kutumbula na kugelekela chingi, ndi vakahika pamlyangu wa lyuma wa kuyingila pamuji. Mlyangu wula wadindwiki wene, navene

vakahuma kuvala. Pavagendayi munjila bahapo mtumu wa kunani kwa Chapanga yula akamleka Petili.

¹¹ Hinu Petili peamanyili gegahumili, akajova, “Hinu nimanya chakaka kuvya Bambu amtumili mtumu wa kunani kwa Chapanga anisangula kuhuma mu mawoko ga Helodi na mambu goha Vayawudi gevalindalila.”

¹² Peamanyili genago, ndi akahamba mbaka kunyumba ya Maliya nyina waki Yohani mweikemiwa mewawa Maluko. Mwenumo vandu vamahele vakonganiki kumuyupa Chapanga. ¹³ Petili ahodisi mlyangu wa kuvala na mdala mmonga mtumisi liina laki Loda, akamyidakila. ¹⁴ Msikana yula amanyili kuvya mweihodisa ndi Petili, akavya na luheku neju, hati kwakona kudindula mlyangu wula ndi akajumbalila mugati kuvajovela kuvya Petili ayimili kuvala ya mlyangu. ¹⁵ Vakamjovela msikana yula, “Una lupengu!” Nambu mwene akakangamala kujova chakaka. Vene vakamyangula, “Mwenuyo ndi manya mtumi waki.”

¹⁶ Lukumbi lwenulo Petili ayendelela kuhodisa mlyangu. Pamwishu vakadindula mlyangu pavamuwene vakakangasa neju. ¹⁷ Mwene akavagunisa kwa kuvalangisa chiwoko, akavandan-daulila Bambu cheamusiwi muchifungu. Kangi akavajovela lijambu lenilo vavajovela Yakobo na vamsadika vangi vala, kavili akawuka na kuhamba pandu pangi.

¹⁸ Kwapachili wogohi wavayingili manjolinjoli vala, vakatumbula kukotana, “Kyani

chechimkolili Petili?” ¹⁹ Helodi akalagazila vamlonda, nambu vamuwene lepi. Hinu akalagiza manjolinjoli vala vakotiwa, kangi akahamula vakomiwa.

Helodi akawuka ku Yudea kula, na kuhamba kumuji wa Kaisalia na kutama.

Kufwa kwa Helodi

²⁰ Helodi ayomiswi neju na vandu va ku Tilo na vandu va ku Sidoni, hinu vene vampelekili vajumbi. Vene vakahotola kumkulukisa hoti Blasto avyaa upandi wavi, Blasto avi myim-ilila mkulu wa nyumba ya Unkosi. Kangi vakamhambila Helodi na kumuyupa kuvya na uteke, muni mulima wavi wahuvalila mulima wa Nkosi ndava ya chakulya.

²¹ Ligono limonga lelahaguliwi, Helodi kuni awalili nyula yaki ya unkosi na kutama pachigoda cha unkosi, avakokosili vandu.

²² Vandu vala vakaluluta kwa lwami vakajova, “Lwenulo ndi lwami lwa chapanga, lepi lwa mundu.” ²³ Bahapo mtumu wa kunani kwa Chapanga akamgwisa Helodi pahi ndava amlumbalili lepi Chapanga, ndi akamemenwa na mangokoko ndi afwili.

²⁴ Nambu Lilovi la Chapanga likayonjokesa kukula na kudandasika.

²⁵ Banaba na Sauli pevamalili lihengu lavi, vakawuya ku Yelusalemu vakamtola Yohani mweikemiwa Maluko.

13

Banaba na Sauli vihaguliwa na kutumwa

¹ Mu msambi wa vandu vevakumsadika Kil-
isitu va ku Antiokia kwavili na vandu vangi
vevavi vamlota va Chapanga na vawula, pa-
gati yavi vavi Banaba na Sauli na Simioni
mweikemiwa mtitu, Lukio wa Kulene, Man-
aeni mwealeliwi pamonga na Nkosi Helodi.

² Pavamuyupayi Bambu na kujihinisa chakulya,
Mpungu Msopi akavajovela, “Mnihagulila Ban-
aba na Sauli ndava ya lihengu lenivakemelili.”

³ Hinu vakajihinisa chakulya neju na
kumuyupa Chapanga, vakavapamisa mawoko
panani yavi vakavatuma vahamba.

Banaba na Sauli vikokosa ku Kuplo

⁴ Hinu, Mpungu Msopi peamali kuvatuma
Banaba na Sauli, vakahelera mbaka Seleukia na
kuhuma kwenuko vakayingila muwatu mbaka
kukisiwa cha Kuplo. ⁵ Pavahikili ku Salami
vakakokosa Lilovi la Chapanga munyumba za
kukonganekela Vayawudi. Yohani Maluko avi
mtangatila wavi.

⁶ Vagendili kuhuma upandi umonga na
kuhamba upandi wungi wa kisiwa na kuhika
Pafo, vamkolili mundu mmonga Myawudi mhavi
liina laki Bal yesu mlota wa udese. ⁷ Mwenuyo
avi pamonga na Seligio Pauli, mkulu wa kisiwa
chila avi mundu wa luhala neju. Selgio Pauli
avakemili Banaba na Sauli muni ayuwana Lilovi
la Chapanga. ⁸ Nambu mhavi yula Bal yesu
mweikemelewa Elima kwa Chigiliki, alingili
kuvabelelela muni kumbesa mkulu wa kisiwa
chila akotoka kusadika sadika ya Chikilisitu.

⁹ Hinu Sauli mweikemiwa mewa Pauli, kuni
amemisiwi Mpungu Msopi, akamlolokesa

takataka mhavi yula, ¹⁰ na kujova, “Veve wamwana wa Setani, likoko wa kila chindu chechimganisa Chapanga, mweumemili uhakau na udese. Nakuleka hati padebe kubudisa uchakaka wa njila seleda za Bambu! ¹¹ Hinu, chiwoko cha Bambu yati chikubuna, yati wivya ngalola nakuhotola kulola lilanga mulukumbi.”

Bahapo Elima chitita chikayingila mumihu gaki hati gakakoyoko, hati akatumbula kupamisa kuni na kuni, kulonda mundu wa kumkamula chiwoko amulongosa. ¹² Mkulu wa kisiwa yula peagawene mambu gala, akasadika, akakangasa neju ndava ya mawuliwu gakumvala Bambu.

Banaba na Pauli kumuji wa Antiokia pamulima wa Pisidia

¹³ Kangi Pauli na vayaki vakawuka Pafu, vakayingila muwatu na kuhamba kumuji wa Peliga mulima wa Pamfulia. Nambu Yohani Maluko avalekili na kuwuya ku Yelusalemu. ¹⁴ Nambu vene vayendalili na lugendu kuhuma Peliga mbaka pamuji wa Antiokia ya Pisidia. Ligono la Kupumulila vakayingila munyumba ya kukonganekela Vayawudi na kutama pahi. ¹⁵ Pevamali kusoma muchitabu cha malagizu ga Bambu geampeli Musa na Mayandiku ga Vamlota va Chapanga, vala vachilongosi va nyumba ya kukonganekela Vayawudi yila vatumili ujumbi uwu, “Valongo ngati kuvi na malovi ga kuvakangamalisa mitima vandu ava mujova.” ¹⁶ Ndi Pauli akayima na kuvapungila chiwoko na kutumbula kuvajovela, “Vakolonjinji va Isilaeli na voha mwemumtopesa Chapanga,

muniyuwanila! ¹⁷ Chapanga wa mulima uwu wa Isilaeli avahagwili vagogo vitu, akavakita vandu va kuvya mulima uvaha pavatamayi ku-uyehe ku Misili. Kangi akavawusa kwenuko kwa makakala gaki. ¹⁸ Akasindimala nawu mulukumbi lwa miyaka alobaini kulugangatu kula. ¹⁹ Akagakomekesa makabila saba ga mulima wa Kanani ndi akavapela mulima wenuwo vandu avo kuvya uhali wavi. ²⁰ Mambu ago gahengiki kwa lukumbi lwa miyaka miya mcheche na hamsini.”

“Kangi akavapela vahamula mihalu vavalongosa mbaka magono ga mlota wa Chapanga Samueli. ²¹ Chechagelekili ndi vakamyupa nkosi, ndi Chapanga akavapela Sauli mwana wa Kishi wa lukolo lwa Benjamini, akalongosa mulukumbi lwa miyaka alobaini. ²² Peamuwusili Sauli, Chapanga akamhagula Daudi avya nkosi wavi. Chapanga mwene akavajovela hotohoto, nimhagwili Daudi mwana wa Yese, ndava muni mundu mweakuniganisa. Mwenuyo ndi mweihenga mambu goha genikugagana. ²³ Kuhuma mu chiveleku cha mundu mwenuyo, Chapanga ngati cheavalagizi vandu va Isilaeli kuvapelekela Msangula ndi Yesu. ²⁴ Yesu peavi akona kutumbula lihengu laki, Yohani amlongolili na kuvakokosela vandu voha va Isilaeli kuvya yikuvagana vamuwuyila Chapanga na kubatiziwa. ²⁵ Yohani peavi mukumala ujumbi waki avajovili vandu, Mwiholela nene ndi yani? Mwemkumlindila lepi nene. Nambu yuwanila! Mweibwela mumbela yangu, nene nakuganikiwa hati kuwopola nyosi za champali zaki!”

²⁶ “Valongo vangu, nyenye chiveleku cha Ibu-lahimu, na vangi voha mwemkumtopesa Chapanga! Ujumbi uwu wa usangula uletwi kwitu!

²⁷ Muni vakolonjinji va Yelusalemu na vakulu vavi vamananyi lepi Yesu kuvya Msangula, katu nakugamanya malovi ga vamlota va Chapanga gegasomewa kila Ligonu la Kupumulila. Pamonga na ago vakagatimilisi kwa kumkoma Yesu lifwa. ²⁸ Pamonga na avi lepi na yeyikumgana akomiwa, vamyupili Pilatu amhukumwa lifwa.

²⁹ Na pevamali kuhenga goha gegayandikiwi kumvala Yesu, vakamuhulusa kuhuma mu msalaba, vakamvika mu litinda la mbugu. ³⁰ Nambu Chapanga amuyukisi kwevafwili. ³¹ Mwene kwa magono gamahela, avahumalili vealongosini nawu kuhuma ku Galilaya mbaka ku Yelusalemu. Venavo ndi hinu vandu vevakujovela vandu va Isilaeli mambu ga Yesu. ³² Hinu tete tikuvakokosela nyenye Lilovi la Bwina, lenilo ndi lilaganu kwa vagogo vitu, ³³ Chapanga ahengili lilaganu lenilo ndava yitu tete chiveleku chavi kwa kumyukisa Yesu, ngati cheyiyandikiwi Muzabuli ya pili,

‘Veve ndi Wamwana vangu na nene

lelu na Dadi waku.’

³⁴ Na ndava ya kumyukisa kwevafwili, nakuwuya kavili kwenuko ndi awolili lepi. Chapanga ajovili,

‘Yati nikupela mota ya usopi na uchakaka

zezanamlagazili Daudi.’

³⁵ Hinu wijova mu mayandiku gangi ga Zabuli,

‘Umleka lepi Msopi waku awola.’

³⁶ Daudi mwene ahengili geigana Chapanga mulukumbi lwaki, na kangi afwili na kuvikiwa mu litinda la mbugu papipi na vagogo vaki, na higa yaki yawolili. ³⁷ Nambu yula mweayukiswi na Chapanga kwa vafwili awolili lepi. ³⁸ Ndava muni valongo vitu tigana nyenye mumanya chakaka kuvya munjila ya Yesu, ujumbi wa kulekekesewa kumbudila Chapanga ukokoswa kwinu, ³⁹ mundu yoyoha mweamsadika mwene ndi ilekekesewa kumbudila Chapanga kwoha, lijambu langahotoleka ndava ya kulanda Malagizu ga Bambu geampeli Musa. ⁴⁰ Mujiyangalila, gegajoviwi na vamlota va Chapanga gala gakotoka kuvakolela,

⁴¹ ‘Myuwanila, nyenye mwemuvi na likomo, mkangasayi na mfwayi!

Muni chindu chenihenga hinu, mulusenje lwinu, yati musadika lepi hati ngati mundu avajovoli.’

⁴² Pauli na Banaba pavawukili munyumba ya kuyupila Chapanga mula, vandu vala vakavagongolela vabwela Ligonu la Kupumulila leligelekela, vavakangamalisa mambu gala.

⁴³ Mngonganu wula pawamaliki Vayawudi vamahele na vandu vangali Vayawudi vevayingili njila ya kumuyupa Chapanga ya Vayawudi ndi vakavalanda Pauli na Banaba. Vene vakalongela nawu na kuvakangamalisa mitima vayendelela kutama kwa kuhuvalila ubwina wa Chapanga.

⁴⁴ Ligonu la Kupumulila lila lelagelekili kila mundu pamuji wula abwelili kuyuwanila Lilovi la Bambu. ⁴⁵ Nambu Vayawudi pavawaweni

vandu vamahele vakamema wihu, vakagabela malovi gaajovayi Pauli na vakamliga. ⁴⁶ Pauli na Banaba vakalongela kwa ukekesi neju, “Yaganikiwi Lilovi la Chapanga litumbula kuvahikila hoti nyenye, nambu ndava mulibelili na kuvya nakuhotola kupokela wumi wa magono goha, hinu tikuvaleka na kuvahambila vandu vangali Vayawudi. ⁴⁷ Muni Bambu atilagazili aga,

‘Nikuviki lumuli lwa vandu va pamulima, muni vandu voha vasanguliwa pamilima yoha.’
”

⁴⁸ Vandu vangali Vayawudi pevayuwini lijambu lila vakavya na luheku, vakaulumbalila ujumbi wa Bambu na vevahaguliwi vala kupewa na wumi wa magono goha wangali mwishu, vakavya vamsadika.

⁴⁹ Lilovi la Bambu ladandasiki kila pandu pamulima. ⁵⁰ Nambu Vayawudi vakavakulukisa vadala vangali Vayawudi vevitopeswa vevakumuyupa Chapanga na vagosi vevimanyikana wa muji wula. Vakatumula kuvang'aha Pauli na Banaba, vakavavinga vahuma pamuji wavi. ⁵¹ Hinu vamitumi vala vakakung'unda lububu mumagendelu gavi kulangisa vabeli Lilovi la Bambu na vakahamba ku Ikonio. ⁵² Na vamsadika va ku Antiokia, ndi vamemiswi luheku na Mpungu Msopi.

14

Pauli na Banaba ku Ikonio

¹ Mewawa ku Ikonio kula, Pauli na Banaba vakayingila munyumba ya kukonganekela

Vayawudi. Vakalongela cha ukekesi hati msambi uvaha wa Vayawudi na Vagiliki vakasadika. ² Nambu Vayawudi vevabeli kusadika vakavakulukisa vandu vangali Vayawudi vavayomela Pauli na Banaba. ³ Vayendalili kutama kwenuko mulukumbi lutali. Vakalongela cha ukekesi ndava ya Bambu, na Bambu mwene ajilangisi uchakaka wa ujumbi wevihumisa kwa ubwina waki, kwa kuvahotosa kukita gachinamtiti na makangaso. ⁴ Vandu va muji wula vakaleken-gana, vangi vakavya upandi wa Vayawudi na vangi vakavya upandi wa vamitumi vala.

⁵ Kangi vandu vangali Vayawudi na Vayawudi pamonga na vachilongosi wavi, vakakita mpangu wa kuvakitila gahakau na kuvakoma kwa maganga. ⁶ Vamitumi vala pevamanyili mpangu wenuwo, vakajumbalila ku Lusitila na ku Delibe, miji ya ku Lukonia, na pamwambu ya miji ya papipi, ⁷ ndi vakayendelela kukokosa Lilovi la Bwina.

Pauli na Banaba ku Lisitila na ku Delibe

⁸ Lusitila kwenuko kwavili na mundu mmonga mweavi ngagenda kutumbula kuvelekewa kwaki, katu nakuhotola kugenda. ⁹ Ngagenda yula amyuanilayi Pauli peakokosayi. Hinu Pauli akamlolokesa takataka na peamanyili kuvya avi na sadika ya kuhotola kulamiswa, ¹⁰ akamjovela kwa lwami luvaha, “Yima na magendelu gaku!” Bahapo mundu yula akahumba na kutumbula kugenda. ¹¹ Msambi wa vandu pavawene lijambu leakitili Pauli, vakajova kwa lwami luvaha muluga ya

Kilukaonia, “Hinu vachapanga vatibwelili kwa musula ya mundu!” ¹² Vakavapele mahina ga uchapanga, Banaba vakamkemela Zeu, na Pauli ndava muni avi mjovaji mkulu, vakamkemela Helime. ¹³ Mteta wa chapanga Zeu, nyumba yaki yavi pamuhana ya muji, akagega ng'ombi mpapakasi na njingwa ya maluwa palongolo ya mlyangu ukulu muji pamonga na msambi wa vandu vagana kuvawusila luteta vamtumi.

¹⁴ Nambu Banaba na Pauli pevayuwini malovi gala vakapapula nyula zavi na kujumbalila pamsambi wa vandu wula, na kujova kwa lwami luvaha. ¹⁵ “Vagosi nyenye, ndava kyani mwikita lijambu lenili? Tete mewa tavandu ngati nyenye. Ndi tikuvakokosela Lilovi la Bwina, nyenye mukoto kugundamila chimong'omong'o, mumuwuyila Chapanga wa wumi, mweawumbili kunani na mulima na nyanja pamonga na vindu vyoha. ¹⁶ Kadeni Chapanga avalekekisi vandu voha vahenga chevigana vene. ¹⁷ Nambu Chapanga alekili lepi kujilangisa kwa mambu gabwina geavahengili, kuvatonyela fula kuhuma kunani, kuvapela mabenu mulukumbi lwaki na kuvapela chakulya cha kuyimemesa mitima yavi luheku.” ¹⁸ Pamonga na vamtumi kujova malovi genago, yavili nakunonopa kuubelelela msambi wa vandu ukoto kuvawusila luteta.

¹⁹ Kangi Vayawudi nunuyu vakabwela kuhuma Antiokia na Ikonio, vakavakulukisa vandu, vamtova Pauli na maganga. Vakamkwegga mbaka kuvala ya muji, kuni vahololela afwili. ²⁰ Nambu vawuliwa pavamtindili akayumuka akawuya kumujini.

Chilau yaki mwene pamonga na Banaba vakahamba ku Delibe.

Pauli na Banaba viwuya kumuji wa ku Antiokia ya ku Silia

²¹ Pauli na Banaba vakakokosa Lilovi la Bwina ku Delibe, ndi vakayonjokeseka vawuliwa vamahele. Kangi vakawuya ku Antiokia vakavedukila Lusitila na Ikonio. ²² Ndi vakavakangamalisa mitima vamsadika, vasindimala na sadika yavi, vakavajovela ngati tavoha yikutigana kuyingila Muunkosi wa Chapanga munjila ya mang'ahiso gavaha. ²³ Pauli na Banaba vakavahagula vago gogo mukila msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu ndava ya kuyupa Chapanga na kujihinisa chakulya, vakavavika muulonda wa Bambu mwevakumsadika.

²⁴ Pevamalili kupitila Pisidia ndi vakahika Pamfulia. ²⁵ Kangi pevamalili kuvakokosela ujumbi wula vandu va ku Peliga, ndi vakahamba ku Atalia. ²⁶ Mulugendu vakahuma ku Atalia vakawuya ku Antiokia kwevayupiwi ubwina wa Chapanga, ndava ya lihengu levakitili.

²⁷ Na pavahikili vahengili mngonganu na vamsadika vakavajovela vandu mambu goha, Chapanga geagahengili pamonga nawu, na cheavadindulili vandu vangali Vayawudi mlyangu wa sadika. ²⁸ Ndi vakatama pamonga mulukumbi lutali na vamsadika vala.

15

Mngonganu ku Yelusalemu

¹ Hinu, vandu vangi vakahuma ku Yudea na kubwela ku Antiokia, vakatumbula kuvawula valongo vala, nakuhotola kusanguliwa ngati mwangayingila jandu, ngati mvelu wa Musa cheulagiza. ² Pauli na Banaba vakavya na mhutanu na vandu vala ndava ya lijambu lila, ndi vakahamuliwa Pauli na Banaba pamonga na vamsadika vangi va Antiokia vahamba ku Yelusalemu kukonganeka na vagogo na vamtumi ndava ya lijambu lenilo.

³ Mulugendu lwavi msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu ndi vavatangatili, vakapitila ku Foinike na ku Samaliya na kuvajovela vandu vangali Vayawudi chavamsadiki Chapanga. Malovi ago gavagahekisi neju vamsadika voha. ⁴ Pavahikili ku Yelusalemu, vakagongolelewa na msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu na vamtumi na vagogo, vene vakavajovela mambu goha Chapanga geagahengili pamonga nawu. ⁵ Nambu vamsadika vangi va msambi wa Vafalisayu vakayima na kujova, “Yikuvagana vandu vangali Vayawudi vadumuliwa jandu na kuvalagiza kulanda mhilu wa Musa.”

⁶ Hinu vamtumi na vagogo vakakonganeka ndava ya kulongalela lijambu lenilo. ⁷ Ndi pavakotini neju, Petili akayima na kujova, “Valongo vangu, mumanyili kuvya Chapanga anihagwili nene kadeni pagati yinu muni nikokosayi Lilovi la Bwina kwa vandu vangali Vayawudi navene vayuwana na vasadikayi. ⁸ Na Chapanga mweimanya mitima ya vandu, ajilangisi kuvayidakila kuvapela Mpungu Msopi vene ngati

cheatipeli tete. ⁹ Nakuvabagula vandu, tete amala vene, ainyambisi mitima yavi ndava vakumsadika. ¹⁰ Hinu ndava kyani kumlinga Chapanga, mukuvagegesa ndwika vamsadika vala, ndwika vagogo vitu wala tavete tihotola lepi kugega? ¹¹ Lepi, ndi tete tisadika ngati vene, yati tisanguliwa munjila ya ubwina wa Bambu Yesu.”

¹² Mngonganu wa vandu voha wagunili nuu, ukuwayuwanila Pauli na Banaba vidandaula gachinamtiti na makangaso, Chapanga geagahengili muujumbi wavi kwa vandu vangali Vayawudi. ¹³ Pevamali kulongela, Yakobo akatumbula kujova, “Muniyuwanila valongo vangu! ¹⁴ Simoni Petili atidandaulili Chapanga penapo kadeni cheajilangisi kwa vandu vangali Vayawudi na kuvahagula vangi pagati yavi, vavyai vandu vaki. ¹⁵ Lijambu lenilo ndi liyidakilana na malovi ga vamlota va Chapanga, ngati Mayandiku Gamsopi chegijova,

¹⁶ ‘Bambu ajovili, pagenaga yati niwuya, na kuujenga kavili nyumba ya Daudi, yeyigwili.

¹⁷ Vandu vangi voha na vandu vangali Vayawudi, voha venivakemili vavyayi vangu yati vakunilonde Bambu.

¹⁸ Ndi cheajovili Bambu, mweagamanyisi mambu aga kuhuma kadeni.’ ”

¹⁹ Yakobo akayendelela kujova, “Nene nilola kuvya chabwina lepi kuvang'aha vandu vangali Vayawudi vevakumsadika Chapanga.

²⁰ Nambu chabwina tivayandikila ujumbi

kuvajovela, vayepa kulya vyakula vihakasa vya mahoka, vayepa ukemi vayepa kulya hinyama yidodanu na vayepa kulya ngasi. ²¹ Ndava muni kutumbula kadeni mhilu wa Chapanga weampelili Musa, wisomiwa kila Ligonu la Kupumulila munyumba za kukonganekela Vayawudi, na malovi gaki gikokoselewa kila muji.”

Ujumbe kwa vamsadika vangali Vayawudi

²² Kangi vamitumi na vagogo va msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu voha vakahamula kuvahagula vandu nunuyu mumasambi wavi na kuvatuma ku Antiokia pamonga na Pauli na Banaba. Ndi vakamhagula Yuda mweikemiwa Basaba na Sila, vevitopeswa neju na vamsadika. ²³ Vavapelili ujumbe weuyandikiwi aga, “Tete vamitumi na vagogo, valongo vinu, tikuvajambusa vayitu mwangali kuvya Vayawudi mwe-muvi ku Antiokia na ku Silia na ku Kilikia. ²⁴ Tiyuwini kuvya vandu nunuyo vakuhuma kwitu vavang'aisi mtima yinu na malovi gavi, vahengili genago changali malagizu gitu. ²⁵ Hinu kwa pamonga tiyidakilini kuvahagula vajumbe vangi, valongosana pamonga na vankozi vitu Pauli na Banaba tivatumili kubwela kwinu. ²⁶ Vandu vevajiwusili kuyagisa wumi wavi ndava ya kumhengela Bambu witu Yesu Kilisitu. ²⁷ Ndava muni tivatumili Yuda na muyaki Sila, vene yati vakuvadandaulila malovi goha geti-vayandikili. ²⁸ Hinu yimganisi Mpungu Msopi na tete tikotoka kuvagegesa ndwika neju ya mambu gala gegalagaziwi. ²⁹ Mkoto kulya vyakulya veviwusiwi mahoka, kavili ngasi ya hinyama

mkoto kunywa na mewawa hinyama yevadodili mkoto kulya, myepa ukemi. Yati muhenga chabwina ngati muyepili kuhenga mambu ago!”

³⁰ Ndi pevamali kulagana, vajumbi vala vakawuka na kuhamba ku Antiokia. Kwenuko vakaukemela msambi wa vamsadika na kuvago-tolela balua yeyiyandikwi yila. ³¹ Hinu pevamali kusoma ujumbi wula, malovi gaki gakavanga-malisa mitima, vakavya na luheku neju. ³² Yuda na Sila vevavi vamlota va Chapanga, valongili nawu mulukumbi lutali vakuvapolesa na ku-vakangamalisa mitima. ³³ Pevamali kutama kwa lukumbi, valongo va ku Antiokia vakalagana nawu, vakavaganila uteke, kangi vakawuya kuhamba kula kwevatumwili. ³⁴ Nambu sila ahamwili kusigalila.

³⁵ Nambu Pauli na Banaba vasigalili ku Antiokia, kwenuko vene pamonga na vandu vangi vamahele vawulili na kuvakokosela Lilovi la Bambu.

Pauli na Banaba vilekengana

³⁶ Magono nunuyu gegagelekili Pauli akamjovela Banaba, “Tiwuya tikavagendela valongo vala vetavakokosili lilovi la Bambu tikaloli cheviyendelela.” ³⁷ Banaba aganili mewa vamtola Yohani mweikemiwa Maluko. ³⁸ Nambu Pauli aganili lepi kumtola Maluko, ndava mumbele avalekili ku Pamfulia na kubela kuvya pamonga mulihengu lavi. ³⁹ Ndi ukahumila muhutanu uvaha pagati yavi, hati vakalekengana. Banaba akamtola Maluko, vakayingila muwatu na kuhamba ku Kuplo. ⁴⁰ Pauli mwene akamhagula Sila, hinu

vamsadika pevamali kuvayupila ubwina wa Bambu vakawuka. ⁴¹ Mulugendu lula vakapitila ku Silia na Kukilikia kuvakangamalisa msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu.

16

Timoti itumbula lugendu pamonga na Pauli na Sila

¹ Hinu akahika ku Delibe na ku Lusitila, kweatamayi muwuliwa mmonga liina laki Timoti. Nyina waki mewawa avi msadika Myawudi, nambu dadi waki avi Mgiliki. ² Timoti alumbiwi bwina na vamsadika va ku Lusitila na ku Ikonio. ³ Pauli aganili kulongosana na Timoti mulugendu, hinu akamdumula jandu. Akitili chenicho ndava Vayawudi voha vevatamayi pandi zila, vamanyili kuvya dadi wa Timoti avi Mgiliki. ⁴ Pavavi mulugendu lwa mumiji vavajovela vandu malagizu ga vमितुमी वाला ना वागो वा वा कु यलुसालेमु, वावावावावा वावावावा. ⁵ Hinu msambi wa vandu vevakumsadika kilisitu vakangamala muusadika, ndi vakayonjokeseka kila ligono.

Pauli ilota maono ku Tloa

⁶ Vakapitila mumiji ya Flugia na Galatia muni Mpungu Msopi nakuvayidakila kukokosa ujumbi wula ku Asia. ⁷ Pavahikili mumibaka ya Musia, valingili kuyingila mulima wa Bisunia. Nambu Mpungu wa Yesu nakuvayidakila. ⁸ Hinu vapitili ku Musia na kuhamba lumonga ku Tloa. ⁹ Lukumbi lwa kilu, Pauli akalota maono amuwene mundu mmonga wa ku Makedonia ayimili balapala na kumuyupa, “Kupuka ubwela

ku Makedonia utitangatila.” ¹⁰ Pauli peagawene maono gala, bahapo tajitendekili kukupuka kuhamba Makedonia muni tamanyili chakaka Chapanga atikemili tihamba kuvakokosela Lilovi la Bwina kwenuko.

Lidia akumsadika Bambu

¹¹ Tagendili muwatu kuhuma ku Tloa mbaka Samotilake, na chilau yaki tahikili Neapoli. ¹² Kuhuma kwenuko tikahamba ku Filipi muji mmonga pamulima wa Makedonia, Likoloni la Valumi. Ndi tatamili muji wenuwo mulukumbi lwa magono. ¹³ Ligono la Kupumulila tahu-muli kuvala ya muji, na kuhamba pamuhana ya mfuleni pandu petahololela pakuyupila Chapanga. Ndi tikatama na kulongela na vadala vevakonganiki penapo. ¹⁴ Mmonga wa vadala vevatiyuwanila vala, avi mdala mmonga msadika liina laki Lidia, mkolonjinji wa Tuatila, mweigula na kugulisa nyula za mashonga gamahele. Bambu amdindwili mtima waki hati akagalanda malovi gala geajova Pauli. ¹⁵ Mdala yula pamonga na vandu va munyumba yaki pevamali kubatiziwa, akatigongolela, “Ngati chakaka myidakili kuvya nene namsadika wa Bambu, mbwela kutama kunyumba yangu.” Akakangamala kutijovela tihamba.

Pauli na Sila vikamuliwa

¹⁶ Ligono limonga patakavi mukuhamba pandu pa kumuyupa Chapanga, takonganiki na msikana mmonga mvanda mweavi na mzuka wa kulondola. Mdala mwenuyo avapela mashonga gamahele vandu vana vindu vyamahele ndava

ulondola waki. ¹⁷ Msikana yula akatilanda Pauli na tete, ijova kwa lwami luvaha, “Vandu ava ndi vatumisi va Chapanga Mkulu! Vakuvadandaulila njila ya kusanguka!” ¹⁸ Akitili chenicho kwa magono gamahela mbaka ligono limonga Pauli akayoma, akamng'anamukila na kuujovela mzuka wula, “Muuhotola wa Yesu Kilisitu nikulagiza muwuka mundu uyu!” Bahapo mzuka wula ukamuwuka.

¹⁹ Vakulu va mvanda yula pavawene mpangu wavi wa kupata mashonga kuhuma kwa mvanda wavi umaliki, vakavakamula Pauli na Sila na kuvakwekesa pandu pakugulisila vindu, palongolo ya vakulu va muji. ²⁰ Vakavatakila kwa vahamula mihalu va Loma na kujova, “Vandu ava vileta chitututu pamuji witu navene ndi Vayawudi. ²¹ Viwula mivelu yeyibesiwi kwa tete vandu va ku Loma kuyidakila na kuyilanda.” ²² Na msambi wa vandu wewavi penapo ukavatoa Pauli na Sila.

Kangi vahamula mihalu vala vakavapapula nyula za Pauli na Sila, vakahamula vatove-wayi ndonga. ²³ Pevamali kuvatova neju, vakavasopa muchifungu na linjolinjoli wa jela alagaziwi kuvya mihu muulonda. ²⁴ Ndava ya malagizu genago, linjolinjoli wa jela akavasopa muchumba cha mugati neju na kuvakunga magendelu gavi muhibiki.

²⁵ Peyahikili pagati ya kilu Pauli na Sila vamuyupayi na kumuyimbila nyimbu za kumulumbalila Chapanga, kuni vafungwa vayavi vakuvayuwani. ²⁶ Chigafula mndendemo mvaha wa ndima ukahumila, wewanyugwisi

mikingisa ya jela. Bahapo milyangu hikadin-duka na minyololo yevakungiwi vafungwa yikawopoka. ²⁷ Linjolinjoli wa jela peayumwiki na kulola milyangu ya jela gavi mbee, akatola upanga na kugana kujikoma, ndava aholalili kuvya vafungwa voha vatilili. ²⁸ Nambu Pauli akakemela kwa lwami luvaha, “Ukoto kujikoma wamwene, muni tee tavoha takona tivii!”

²⁹ Linjolinjoli yula peamali kuyupa hahi, akajumbalila mugati akajigwisa pahi pa magendelu ga Pauli na Sila kuni ivagaya kwa wogohi. ³⁰ Kangi akavalongosa mbaka kuvala, akavakota, “Mwavakulu vangu, nikita kyani nihotola kusan-guka?”

³¹ Vene vakamyangula, “Umsadika Bambu Yesu ndi veve pamonga na vandu va munyumba yaku yati mwisanguliwa.” ³² Hinu vakamkokosela Lilovi la Bambu mwene pamonga na vandu va munyumba yaki. ³³ Lukumbi lulolo lwa kilu, linjolinjoli wa jela yula akavatola na kuvasambisa mavamba gavi, kangi mwene na vandu va munyumba yaki vabatiziwi bahapo. ³⁴ Kangi akavagongolela Pauli na Sila kunyumba yaki, kuvapela chakulya. Mwene pamonga na vandu va munyumba yaki vakavya na luheku neju ndava hinu vakumsadika Chapanga.

³⁵ Chilau yaki lukela, vahamula mihalu va Chiloma vavatumili vakulu va manjolinjoli na malagizu aga, “Muvadindulila vandu vala.”

³⁶ Linjolinjoli wa jela akamjovela Pauli, “Vahamula mihalu va Loma vatumili na ujumbi

uwu kwa veve na Sila mudinduliwayi. Hinu mwihotola kuhuma na muhamba na uteke.”

³⁷ Nambu Pauli akamyangula, “Gavi wuli? Tahokili lepi vatitovili ndonga pavandu kuni tavete tavakolonjinji wa ku Loma. Kangi vati-sopili muchifungu na hinu vigana kutidindulila cha mfiyu! Hati padebe! Yikuvagana vene vahamula mihalu ndi vabwela kutidindulila.”

³⁸ Vakulu va manjolinjoli vakavadandaulila lijambu lila vahamula mihalu, hinu vene pe-vayuwini kuvya Pauli na Sila vavi vakolonjinji va mulima wa ku Loma vayogwipi. ³⁹ Ndi vakahamba na kujova, “Chondi mpepayi,” Na pavavahumisi mugati, vakavayupa vawuka pa-muji wula. ⁴⁰ Pauli na Sila pavahumili muchi-fungu vakahamba kunyumba ya Lidia, kwenuko vakakonganeka na vamsadika. Pevamali ku-vakangamalisa mitima vakawuka.

17

Chitututu ku Tesalonike

¹ Mulugendu lwavi vakapitila Amfipoli na Apolonia, vakahika ku Tesalonike kwavili na nyumba ya kukonganekela Vayawudi. ² Na ngati chayavili mvelu wa Pauli, akayingila mugati mula na kukotana nawu kugavala mu Mayandiku Gamsopi Magono gadatu ga Kupumulila gegagekilini. ³ Avadandaulili na ku-valangisa kuvya yikumgana Kilisitu kung'aiswa na kuyuka. Akavajovela, “Yesu mweniku-vakokosela nyenye ndi Kilisitu.” ⁴ Vangi pa-gati yavi vakasadika na kuvya pamonga na Pauli na Sila. Mewawa Vagiliki vamahele

vevakumsadika Chapanga pamonga na vadala vevitopeswa vakavya pamonga.

⁵ Nambu Vayawudi vakavya na wihu, hati vakavakoka valauni va pabomani na kukita msambi na kuhenga chitututu muji woha. Vakaizangila nyumba ya Yasoni vahuvalilayi vihotola kuvapata Pauli na Sila muni vavaleta pavandu. ⁶ Ndava vavapatili lepi, ndi vakamukwega Yasoni na vamsadika vangi mbaka pavakulu va muji, vakajova kwa lwami luvaha, "Vandu ava ndi vevikita chitututu pamulima woha na hinu vahikili kwitu. ⁷ Yasoni avagongolili kunyumba yaki. Voha vihenga chimumbele na malagizu ga nkosi wa ku Loma, vijova kuvya avi nkosi yungi liina laki Yesu." ⁸ Ndava ya malovi ago vakavamesa ligoga vandu vamahele na vachilongosi va muji. ⁹ Hinu pevamali kumlipisa mashonga Yasoni na vayaki kangu vakavaleka vahamba.

Pauli na Sila ku Belea

¹⁰ Kanyata kilu yila, vamsadika vala vakavatumama Pauli na Sila vahamba ku Belea. Navene pavahikili kwenuko vakayingila munyumba ya kukonganekela Vayawudi. ¹¹ Vayawudi va ku Belea vavi vayuwanaji neju kuliku Vayawudi va ku Tesalonike, valipokili Lilovi la Chapanga na kugalingulila bwina Mayandiku Gamsopi muni vamanya ngati Pauli na Sila ijova malovi ga chakaka. ¹² Vandu vamahele pagati yavi vasadiki, vavi na vadala va Chigiliki vevitopeswa mewa na vagosi. ¹³ Nambu Vayawudi wa ku Tesalonike pevamanyili kuvya Pauli akokosayi Lilovi la Chapanga Belea, vakahamba kwenuko

na kutumbula chitututu na kuvakokeha vandu vamahele. ¹⁴ Vamsadika vala vakamhindikila kanyata Pauli ahamba kumbwani, nambu Sila na Timoti vasigalili balapala. ¹⁵ Vandu vala vakamhindikila Pauli mbaka Atene. Kangi vakawuya na kuni valagaziwi na Pauli kuvya, Sila na Timoti vamlanda kanyata.

Pauli kumuji wa Atene

¹⁶ Pauli peavalindilayi Sila na Timoti ku Atene kula, akaviniswa neju mumtima waki ndava auwene muji wula umemili vimong'omong'o vya uchapanga. ¹⁷ Ajovisini na Vayawudi na vandu vangi vevakumsadika Chapanga, munyumba ya kukonganekela Vayawudi, ndi kila ligono ajovesana na vandu vevahumila pandu pakugulisila vindu. ¹⁸ Vandu vevalanda mawuliwu ga Epikulo na Stoiki vakotini nayu. Ndi vangi vakajova, "Igana kujova kyani muyimu uyu?"

Hinu vangi vakajova, "Ikokosela vachapanga vachiyeha." Ndava Pauli avakokosela malovi ga kumvala Yesu na kuyuka, ¹⁹ Kangi vakamgongolela Pauli na ahamba palongolo ya libanji lelikemelewa Aleopago, vakajova, "Tigana utimanyisa mawuliwu aga gamupya geukugajova. ²⁰ Ndava muni ukutijovela mambu ga chiyeha mumakutu gitu. Tigana kumanya maana ya mambu ago." ²¹ Vandu va ku Atene pamonga na vayehe va kwenuko lukumbi lwavi lwoha vandan-daulilana na kuyuwaniwa mambu gamupya.

²² Pauli akayima pa libanji la Aleopago, akajova, "Vandu va ku Atene! Nikuvalola

nyenye kuvya vandu mwemukumuyupa Chapanga. ²³ Ndava panapitayi kuni na kula na kulola mambu ga kuyupa kwinu, nayiwene lusanja lwa luteta lweluyandikwi, 'Kwa Chapanga Anga-manyikana.' Hinu nene nikuvakokosela malovi gaki mwenuyo mwemukumuyupa changali kumanya. ²⁴ Chapanga mweawumbili mulima pamonga vindu vyoha yvevivi mugati yaki, ndi Bambu wa kunani na pamulima, mwene nakutama Nyumba za Chapanga zezijengiwi na mawoko ga vandu. ²⁵ Mwene igana lepi kuhengewa na vandu, ngati kuvya igana utangatila wowoha wula, ndava muni mwene ndi mweakuvapela vandu wumi, mweakuvahotosa kukeka na kuvapela kila chindu. ²⁶ Kuhuma kwa mundu mmonga, mwene awumbili vandu va milima yoha muni vatama pamulima woha, avapangili lusenje na mibaka ya pandu pakutama. ²⁷ Chapanga aganili vandu vamulanda na hati cha kupapasa, vahotola kumhikila. Nambu mwene avi lepi patali na kila mmonga witu. ²⁸ Ngati cheajovili mundu mmonga kuvya, 'mugati mwaki tete titama na kugenda na tivili!' Ngati vayimbaji vangi chavijova, 'Tete ndi vana vaki.'

²⁹ Muni tete tavana vaki Chapanga, nakuganikiwa kumhololela mwene kuvya avi ngati zahabu amala mashonga amala liganga lelihongoliwi kwa luhala na vandu. ³⁰ Chapanga akitili ngati ilola lepi lusenje lula vandu pavahimwiki. Nambu hinu, ihamula vandu voha kila pandu vamuwuyila mwene. ³¹ Ndava amali kuhagula ligono leihamula mulima pangali kumganisila

yoyoha munjila ya mundu mmonga mweamhagwili. Chapanga avalangisi voha lijambu lenilo kwa kumyukisa mundu mwenuyo kwevafwili.”

³² Pavamuyuwini Pauli ijova lijambu la kuyuka kuhuma kwa vafwili, vangi vakamuheka nambu vangi vakajova, “Tigana kuyuwana kavili lijambu lenili.” ³³ Na Pauli akavaleka akahuma mu libanji. ³⁴ Nambu vandu nunuyu vakawungana nayu, vakavya vamsadika. Pagati yavi avi Dionisi wa ku Aleopago na mdala mmonga liina laki Damali, pamonga na vandu vangi.

18

Pauli pamuji wa Kolinto

¹ Pagamaliki ago, Pauli akawuka ku Atene na kuhamba Kolinto. ² Kolinto kula amkolili Myawudi mmonga liina laki Akula, mkolonjinji wa Ponto. Akula pamonga na mdala waki Plisika, vawuyili magono gagago kuhuma ku Italia ndava chilongosi Kaisali Kilaudio ahamwili Vayawudi voha vawuka ku Loma. Ndi Pauli akahamba kuvalola, ³ na ndava vene vavi vevitengeneza mandanda lihengu ngati laki, ndi Pauli akatama nawu kuhenga. ⁴ Kila Ligonu la Kupumulila akotanayi nawu munyumba ya kukonganekela Vayawudi alingayi kuvakulukisa Vayawudi na Vagiliki.

⁵ Sila na Timoti pavahikili kuhuma Make-donia, hinu lukumbi lwaki lwoha Pauli atumili ndava ya kuvakokosela Vayawudi, kuvya chakaka Yesu ndi Kilisitu Msangula. ⁶ Nambu Vayawudi pavampingayi na kutumbula kumliga,

mwene akakung'unda lububu lwa munyula zaki akavajovela, “Mwakayaga kwali mwavene, nene nihokili lepi. Na kutumbula hinu nikuvahambalila vandu vangali Vayawudi.” ⁷ Kangi Pauli akawuka penapo na kuhamba kutama kunyumba ya mundu mmonga Mgiliki mweakum-sadika Chapanga liina laki Tito Yusto nyumba yaki yavili papipi na nyumba ya kukonganekela Vayawudi. ⁸ Kilisipo chilongosi wa nyumba ya kukonganekela Vayawudi yula, mwene pamonga vandu va nyumba yaki vamsadiki Bambu, Vakolinto vamahele pevayuwini ujumbi wula vakasadika na kubatiziwa.

⁹ Ligonu limonga kilu, Bambu akamjovela Pauli mumaono, “Ukoto kuyogopa, yendelela kukokosa changali kudenyeke mtima, ¹⁰ Muni nene nivii pamonga na veve na kawaka mundu wa kulinga kukulemasa muni pamuji wenuwo vandu vamahele vavi upandi wangu.” ¹¹ Hinu Pauli atamili kwenuko mulukumbi lwa mwaka umonga na upinga kuni iwula vandu Lilovi la Chapanga.

¹² Nambu lukumbi Galio peavi chilongosi wa Akaya, ndi Vayawudi vakamzangila Pauli kwa pamonga na kumpeleka kulibanji la mihalu. ¹³ Vakajova “Timtakila mundu uyu ndava akuvakulukisa vandu vamuyupa Chapanga munjila yeyiyidakilana lepi na malagizu.”

¹⁴ Pauli akona kuyangula, Galio akavajovela Vayawudi, “Myuwanila Vayawudi nyenye! Ngati kuvya chakaka lijambu lenili ngalavi la unyagaji amala uhakau nga nivayuwani. ¹⁵ Nambu ngati ndava ya muhutanu wa malovi na mahina

na mhilu winu, muhamula nyenye mwavene. Nene niganili lepi kuvya mhamula wa lijambu ili!” ¹⁶ Ndi akavavinga kuhuma mu libanji la mihalu. ¹⁷ Hinu vene vakamkamula Sostene chilongosi wa nyumba ya kukonganekela Vayawudi, vakamtova balapala palongolo ya libanji la mihalu. Nambu Galio nakutangatila nawu hati padebe.

Pauli iwuya ku Antiokia

¹⁸ Pauli akayendelela kutama na valongo va ku Kolinto kwa magono gamahele. Kangi akavalaga akayingila muwatu kuhamba ku Silia pamonga na Plisika na Akula. Kenkelea kwenuko aketili mayunju gaki ndava amali kutimilisa chilapu chaki kwa Chapanga. ¹⁹ Pavahikili ku Efeso ndi Pauli akavaleka Plisika na Akula, akahamba munyumba ya kukonganekela Vayawudi, akakotana na Vayawudi. ²⁰ Vamuyipili atama nawu palukumbi lutali, nambu nakuvayidakila. ²¹ Nambu akalagana nawu peawukayi, akavajovela, “Ngati Chapanga aganili yati nibwela kavili.” Akawuka ku Efeso muwatu.

²² Peahulwiki Kaisalia, Pauli akahamba pa Yelusalemu na kuvajambusa msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu. Kangi akahamba ku Antiokia. ²³ Ndi akatama kwenuko mu magono gadebe akayendelela na lugendu kupitila miji ya Galatia na Flugia avakangamalisa vamsadika voha.

Apolo ikokosa ku Efeso na ku Kolinto

²⁴ Magono gagago Myawudi mmonga liina laki Apolo mkolonjinji wa Alekisanda, ndi abwelili ku Efeso. Avi na luhala lwa kulongela na mweimanya bwina Mayandiku Gamsopi. ²⁵ Mundu mwenuyo awuliwi njila ya Bambu, kuni mtima waki uvi heyuheyu akatumbula kudandaula na kuwula uchakaka malovi ga Yesu, nambu mwene amanyili nga ubatizu wa Yohani. ²⁶ Mwene akatumbula kulongela kwa ukekesi munyumba ya kukongenekela Vayawudi, hinu Plisika na Akula pavamuyuwini vakamtola kuhamba nayu kunyumba yavi na kumuwula Njila ya Chapanga kwa uchakaka neju. ²⁷ Apolo peaganili kuhamba ku Akaya, vamsadika va ku Efeso vakamkangamalisa mtima na kuvayandikila vamsadika vala vampokelayi. Peahikili kwenuko avatangatili neju vandu vevasadika vala kwa makakala ga ubwina wa Bambu. ²⁸ Ndi ayendalili kwa ukekesi kujovesana na kuvashinda Vayawudi pavandu ijova hotohoto mu Mayandiku Gamsopi kuvya Yesu ndi Kilisitu Msangula.

19

Pauli ikokosa ku Efeso

¹ Lukumbi Apolo avi Kolinto, Pauli akagenda mu vidunda na kuhika ku Efeso kwenuko avakolili vawuliwa nunuyu, ² akavakota, “Wu, mwampokili Mpungu Msopi lukumbi pamwasadiki?”

Vene vakamyangula, “Lepi! Hati kuyuwana kuvi Mpungu Msopi.”

³ Pauli akavakota, “Ubatizu woki wemwapatili?”

Vene vakamyangula, “Ubatizu wa Yohani.”

⁴ Namwene Pauli akajova, “Ubatizu wa Yohani wavi ndava ya kulangisa kuvya vandu vamali kumuwuyila Chapanga. Yohani avajovili vandu kuvya vamsadikayi yula mweibwela palongolo yaki ndi Yesu.”

⁵ Hinu pevamali kugayuwana genago, ndi vakabatiziwa muliina la Bambu Yesu. ⁶ Pauli avapamisi mawoko panani yavi na Mpungu Msopi akavahelelela, vakatumbula kulongela luga ya chiyeha na kukokosa ujumbi wa Chapanga. ⁷ Jumula vavi vagosi kumi na vavili.

⁸ Mulukumbi lwa miheyi yidatu Pauli ayendalili kuyingila munyumba ya kukonganekela Vayawudi, na kukokosa cha ukekesi na kukotana nawu ndava kuvakofwa kuuvala Unkosi wa Chapanga. ⁹ Nambu vangi vavi na mitima yeyitopa hati vakabela kusadika, vakajova gahakau ndava ya Njila ya Bambu palongo ya msambi wa vandu. Ndi Pauli akajibagula mwene pamonga na vamsadika vala, na kila ligono akakotana nawu mu libanji la mawuliwu la mundu mmonga liina laki Tilano. ¹⁰ Mambu ago gehengiki mulukumbi lwa miyaka yivili hati vakolonjinji voha va Asia, Vayawudi na vandu vangali Vayawudi vakayuwana Lilovi la Bambu.

Vana va Sikewa vilinga kuhakalila mzuka

¹¹ Chapanga akitili gachinamititi ga kukangasa gamahela mu mawoko ya Pauli. ¹² Hati vandu vavi mukutola hitambala ya kuhungulila na nyula zeazipamisi Pauli. Vavapelekili vatamu

wavi ndi vakalama na vana mizuka mewawa, mizuka yikavahuma. ¹³ Mewawa kwavili na Vayawudi vevatyalatya kuni na kula, kuvinga mizuka navene valinga mewa kuluwula liina la Bambu Yesu. Mewa vijova, “Nikulagiza umuhuma paliina la Yesu yula mweakumkokosa Pauli.” ¹⁴ Vevakita genago pagati yavi vavi vasongolo saba va Sikewa, mmonga wa Vateta Vakulu wa Vayawudi.

¹⁵ Nambu mzuka mhakau wula ukavayan-gula, “Nikummanya Yesu, na kavili nikummanya Pauli, nambu mwavayani nyenye?”

¹⁶ Na mundu mweatalaliwi na mzuka yula akavahumbila kwa chigigi voha vavili avashindili makakala. Navene vakajumba changali nyula kuni vana mavamba. ¹⁷ Mundu yeyoha mweitama ku Efeso, Myawudi na angali kuvya Myawudi, ayuwini lijambu lenilo. Voha vakavya na wogohi, vakalilumba liina la Bambu Yesu. ¹⁸ Vamsadika vamahele vakabwela na kujova hotohoto pavandu mambu gahakau gevahengili. ¹⁹ Vandu vamahele pagati ya vala vevikita mambu ga uhavi vakatola hitabu yavi na kuyocha motu palongo ya voha. Vakavalanga bei ya hitabu yahikili mashonga elufu hamsini. ²⁰ Munjila yeniyoyi ndi Lilovi la Bambu chalayonjokisiki kudandasika na kuvya na makakala neju.

Chitututu ku Efeso

²¹ Chechagelekili mu mambu ago, Pauli akahamwili kuhamba ku Yelusalemu kwa kupitila Makedonia na Akaya. Akajova, “Nakahika

kwenuko, mewawa yikunigana nigendelela ku Loma.” ²² Kangi avatumili vamtangatila vaki, Timoti na Elasito, vamlongolela kuhamba ku Makedonia, kuni mwene asigalili ku Asia magono gadebe.

²³ Lukumbi lwenulo kweahumili chitututu neju ku Efeso ndava ya Njila yeniyoyi ya Bambu. ²⁴ Mfukuta vindu vya madini ga mashonga mmonga liina laki Demetilio, mweavi na lihengu la kutengeneza majengu gadebe gadebe gegiwanangana na nyumba ya chapanga mdala Atemi. Lihengu lila lavapelili chiyonjokesu chivaha vahengati vaki. ²⁵ Demetilio avakemili pamonga na vanalihengu vangi ngati laki akavajovela, “Vagosi, mmanyi kuvya mashonga gemwipata gihumila mulihengu lenili. ²⁶ Hinu mwihotola kuyuwana na kujilolela mwavene mambu geihenga Pauli, lepi Pa Efeso pene, nambu mewa ku Asia yoha. Mwene akuvakulukisa na kuvang'anamusa vandu vasadikayi kuvya vachapanga vala vevitengenezwa na vandu, hati padebe lepi vachapanga. ²⁷ Nga lepi lihengu litu livii muhatali ya kuveveswa, nambu mewawa na nyumba ya chapanga mdala mweavimkulu, Atemi, kuvalangiwa chindu lepi. Na kuwusiwa ukulu waki, mwene mweigundamiliwa Asia na mulima woha.”

²⁸ Pevayuwini genago, vakamema ligoga na kutumbula kuywanga, “Mkulu ndi Atemi wa ku Efeso!” ²⁹ Muji woha ukamema chitututu, vakavakamula Gayo na Alistako vakolonjinji va Makedonia, vevavi mulugendu pamonga na Pauli, vakavajumbisa mbaka mu libanji la mik-

inu. ³⁰ Pauli aganili kujilangisa mu msambi wa vandu, nambu vawuliwa vakambesa. ³¹ Hati vakulu nunuyu va muji wa Asia vevavi vankози vaki, vampelekili ujumbi Pauli, vakamjovela akotoka kujiyagisa mukuhamba kulibanji la mikinu. ³² Lukumbi lwenulo kila mundu aywangayi, vangi vijova aga na vangi vijova gala, hati mngonganu wula ukapechengana. Vangi nakumanya hati ndava ya kukonganeka kwavi. ³³ Vayawudi vakamkang'a palongolo ya vandu mundu mmonga mweikemiwa Alekisanda, ndi vakamuwusa mwene palongolo ya vandu, Alekizanda akavapungila vandu chiwoko kuvagunisa. Muni aganayi kujikengelela palongolo yavi. ³⁴ Nambu pevamanyili kuvya mwene ndi Myawudi, voha kwa pamonga vakaywanga, "Mkulu ndi Atemi wa ku Efeso!" Mewawa vakayendelela kuywanga mulukumbi lwa masaa gavili.

³⁵ Pamwishu myimilila lihengu wa muji akahotola kuvagunisa vandu, akavajovela, "Vakolonjinji va ku Efeso, kila mundu imanya kuvya muji witu ndi mlonda wa nyumba ya chapanga Atemi na liganga lamsopi leligwili kuhuma kunani kwa Chapanga. ³⁶ Avi lepi mweihotola kubela mambu aga. Ndi, yikuvagana kuguna, mkotoka kuhenga chindu changa hololela. ³⁷ Ndava muni muvaletili vandu apa, pamonga vayivi lepi vindu vya nyumba ya chapanga amala kumliga chapanga witu wa chidala. ³⁸ Ngati, Demetilio na vana lihengu vaki vavi na mhalu wavi ndava ya vandu ava, gavi kulibanji la mihalu na kwa na vakulu va miji, vihotola

kutakila kwenuko. ³⁹ Ngati muvi na mambu gangi, mugapeleka mumngonganu wewuyidakiliwa. ⁴⁰ Muni tivii muhatali ya kutakiliwa ndava ya chitututu cha lelu, muni kawaka chanzu cha chitututu chenichi.” ⁴¹ Peamali kujova genago, akamala mngonganu.

20

Pauli ihamba kavili ku Makedonia na ku Ugiliki

¹ Chitututu chila pechamaliki Pauli avakemili vamsadika vala akavakangamalisa mtima. Kangi akalagana nawu na kuhamba Makedonia. ² Apitayi pandi za muji wula kuvakangamalisa vandu mitima mu malovi gaki gamahale, na kuhika ku Ugiliki. ³ Kwenuko atamili miyehi yidatu. Hinu peajitendeleka kuhamba ku Silia, akamanya kuvya Vayawudi vavi mukumkitila mpangu uhakau, ndi akahamula kuwuya munjila ya ku Makedonia. ⁴ Vandu ava ndi vealongosini nawu, Sapato mwana wa Piho mundu wa ku Belea, Alistako na Sekundo vandu va ku Tesalonike, vangi vavi Gayo mkolonjinji ku Delibe, Timoti pamonga na Tukiko na Tofimo vandu va kuhuma muji wa Asia. ⁵ Vandu ava vatilongolili na kuhamba kutilindila ku Tloa kula. ⁶ Nambu tete, pawamaliki Mselebuko wa Mabumunda gangali ngemeku, tayingili muwatu kuhuma ku Filipi, mulugendu lwa magono mhanu ndi tikahika ku Tloa. Tatamili kwenuko lijuma limonga.

Chapanga akumuyukisa Tukiko munjila ya Pauli

⁷ Ndi Jumamosi kimihi takonganiki ndava ya kulya pamonga. Muni Pauli aganayi kuwuka chilau yaki, ndi avakokosili vandu mbaka pagati ya kilu. ⁸ Kugolofa kwetakonganiki kwavili na hahi zamahela ziyaka. ⁹ Msongolo mmonga liina laki Eutuko atamili palidilisha lukumbi Pauli ikokosa palukumbi lutali. Eutiko atumbwili kutitila lugono hati pamwishu lugono lwamgalisi akagwa kuhuma ku golofa ya datu mbaka pahi. Pevahambili kumyinula vamkoli amali kufwa. ¹⁰ Pauli akahuluka pahi, akajigonesa panani yaki na kumkumbatila, akajova, “Mkoto kuvemba ndava avi mumi.” ¹¹ Akakwela kavili kuchumba cha kunani kula, akanukula libumunda na kulya. Akayendelela kukokosa kwa lukumbi lutali mbaka hambakucha, kangi akawuka. ¹² Vandu vala vakawuya nayu msongolo yula kunyumba alamili hotohoto, ndi vakapoleswa neju.

Lugendu lwa kuhuma ku Toloa kuhamba ku Mileto

¹³ Nambu tetetayingili muwatu kulongolela ku Aso kwetikumtola Pauli. Ndi cheapangili mwene muni aganili kuhika kwenuko munjila ya kundumba. ¹⁴ Hinu atikolili ku Aso tikamutola muwatu, na kuhamba nayu Mitulene. ¹⁵ Tavi mulugendu lwa kuhuma kwenuko na chilau yaki tahikili Kio. Pamalau yaki tahikili ku Samo na Pamtondogolo yaki tikahika ku Mileto. ¹⁶ Ndava Pauli aganili lepi kuvedukila ku Efeso muni akotoka kutamakisa neju mulima wa Asia.

Ayumbatika kuhika ku Yelusalemu kumselebuko wa Pentekoste ngati yihotoleka.

Pauli akuvalaga vagogo va ku Efeso

¹⁷ Kuhuma Mileto Pauli avatumili ujumbi kwa vachilongosi va msambi wa vandu vevakum-sadika Kilisitu va ku Efeso vakonganika nayu.

¹⁸ Hinu pavamhikalili akavajovela, mwavene mmanyili chenitamili na nyenye magono goha kutumbula ligono la kutumbula panahikili mulima uwu wa Asia.

¹⁹ Mmanyili chen-imuhengili Bambu cha ungolongondi woaha, na maholi, mu mang'ahiso goha geganikolili ndava mipangu mihakau ya Vayawudi.

²⁰ Mmanyili kuvya hati padebe nayogwipi lepi kuvakokosela pavandu na munyumba zinu, kuvawula chochoha chechikuvatangatila.

²¹ Navabesili vandu voaha, Vayawudi na vangali Vayawudi, vamuwuy-ila Chapanga na kumsadika Bambu witu Yesu.

²² Hinu, myuwanila! Nikumyidakila Mpungu Msopi, nihamba ku Yelusalemu changali kumanya gegakunikolela.

²³ Nga chindu chimonga chenikuchimanya, Mpungu Msopi akunilangisa kuvya mukila muji chifungu na mang'ahiso ndi vyevyi kunilindila.

²⁴ Nambu nivalanga lepi wumi wangu kuvya chindu, kwa nene ndi kumalakisa utumi wa lihengu lila leanipelili Bambu Yesu, kujova ndava ya Lilovi la Bwina la ubwina wa Chapanga.

²⁵ “Nigendili pagati yinu mwavoha kukokosa Unkosi wa Chapanga. Nambu hinu, nimanyili avi lepi mundu hati mmonga winu mweakuniwona kavili.

²⁶ Hinu lelu nijova chakaka,

kuvya mmonga winu akayaga, mhalu wa nene lepi. ²⁷ Ndava muni hata padebe naleki lepi kuvakokosela mwapangu woha wa Chapanga. ²⁸ Mujiyangalila mwavene, myungayi msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu uwu, Mpungu Msopi avaviki nyenye mvyaa valonda vaki. Leajipatili kwa ngasi ya Mwana waki. ²⁹ Nimanyili kuvya peniwukayi, mabwa gakali ga kudahi yati gavazangila changali lipyana msambi wenuwo. ³⁰ Hati pagati yinu yati vihumila vandu veviwula mawuliwu ga udese muni vavayaganisa vamsadika, vavalanda vene. ³¹ Ndava ya yeniyoo, mvyaa mihu kuni mukumbukayi kuvya mulukumbi lwa miyaka yidatu muhi na kilu katu nalekili lepi kumbesa kila mmonga winu kwa maholi.”

³² “Hinu ndi, nikuvavika nyenye pahi muulonda waki Chapanga na ujumbi wa mota yaki. Mwene anauhotola wa kuvasindimalisa na kuvapela uhali pamonga nawu vandu vaki vamsopi. ³³ Nene nanogili lepi mashonga amala zahabu amala nyula za mundu yeyoha. ³⁴ Mwavene mmanyili kuvya namwene nihegili lihengu mu mawoko gangu, ndava ya kupata gegiganikiwa kwa nene na vayangu. ³⁵ Pamahale nivalangisi luhumu kuvya kuhenga mahengu neju, yikutigana kuvatangatila vangali makakala, na tikumbuka mu malovi ga Bambu Yesu mwene, ‘Mbanga neju kuwusa kuliku kupokela.’ ”

³⁶ Peamali kujova genago, Pauli akafugama pamonga nawu voha akayupa kwa Chapanga.

³⁷ Voha vakavya mukuvemba neju, pevalaga

Pauli kuni vamkumbatili cha uganu. ³⁸ Lijambu lelavavinisi neju ndi lila leajovili yati vakumlola lepi kavili. Hinu ndi vamhindikili mbaka muwatu.

21

Pauli ihamba ku Yelusalemu

¹ Patamali kulagana nawu, tayingili muwatu na kuhamba lumonga mbaka Kosi. Chilau yaki tahikili kumuji wa Lode, na patahumili kwenuko tikahamba kumuji wa Patala. ² Kula taukolili watu wewihamba mbaka ku Foinike, ndi tikayingila na kuyendelela lugendu. ³ Ndi patahikili pandu patahotwili kulola Kuplo, tikahamba upandi wa kusini mbaka Silia. Tikahamba kuyima ku Tilo ndi pandu pa watu wula payahulusayi ndwika. ⁴ Kwenuko tavakoli vamsadika, tatamili nawu mulukumbi lwa lijuma limonga. Vamsadika venavo vakavya vilongela mukulongoswa na Mpungu Msopi, vakamjovela Pauli akotoka kuhamba ku Yelusalemu. ⁵ Nambu lukumbi lwitu palwamaliki tavoha tawukili. Vawuliwa pamonga na vadala na vana vavi vatihindikili mbaka kuvala ya muji. Patahikili kumbwani tavoha tikafugama na kumuyupa Chapanga. ⁶ Kangi patamali kulagana nawu, tayingili muwatu na vene vakawuya kunyumba zavi.

⁷ Tete tayendalili na lugendu lwitu tahumili ku Tilo na kuhamba Tolemai kwetavajambwisi valongo vitu, tatamili nawu ligono limonga. ⁸ Chilau yaki tahumili penapo na kuhamba Kaisalia. Kwenuko tikatama kunyumba ya Filipi

mkokosa wa Lilovi la Bwina. Mwene ndi avi mmonga wa vamtangatila saba vevahaguliwi ku Yelusalemu kula. ⁹ Mwenuyu avi na vakamwali mcheche vevavi na chipanji cha kulota malovi ga Chapanga. ¹⁰ Patatamili kwenuko magono gamahela, mlota mmonga wa Chapanga liina laki Agabo ahikili kuhuma ku Yudea. ¹¹ Ndi atibwelili, akatola mkungi wa Pauli akajikunga mawoko na magendelu, akajova, “Mpungu Msopi ajovili aga, ‘Vayawudi va ku Yelusalemu kula yati vakumkunga mewa mundu mweavi na mkungi uwu na kumgotola kwa vandu vangali Vayawudi.’ ”

¹² Patayuwini genago, tete pamonga na vandu vangi vevavi penapo, tamuyupili Pauli akotoka kuhamba ku Yelusalemu. ¹³ Nambu Pauli avayangwili, “Ndava kyani mwivemba? Na kunidenya mtima? Nijitendelekili, lepi ndava ya kukungiwa ndu ku Yelusalemu, nambu hati mewawa kufwa ndava ya liina la Bambu Yesu.”

¹⁴ Peabeli getamjovili tagunii tikajova, “Mag-anu ga Bambu gahengekayi!”

¹⁵ Patamali kutama mulukumbi, ndi takungili ndwika yitu, tayendalili na lugendu kuhamba ku Yelusalemu. ¹⁶ Vamsadika nunuyu va ku Kaisalia valongosini na tete, vatipeliki kunyumba ya mundu mmonga liina laki Mnasoni, ndi mwe-tahambayi kutama kwa lukumbi. Mwenuyo avi mkolonjinji wa muji wa Kuplo, msadika wa kadeni.

Pauli akumgendela Yakobo

¹⁷ Hinu patahikili ku Yelusalemu, vamsadika vayitu vatipokili kwa luheku. ¹⁸ Chilau yaki Pauli pamonga na tete tahambili kumjambusa Yakobo na vagogo voha va msambi wa vandu vevakum-sadika Kilisitu. ¹⁹ Patamali kuvajambusa, Pauli avajovili mambu goha Chapanga geagahengili kwa vandu vangalikuvya Vayawudi munjila ya lihengu laki. ²⁰ Ndi pavagayuwini ago, vakamulumba Chapanga. Kangi vakamjovela Pauli, “Mlongo, uhotola kulola kuvya vavi maelufu ga Vayawudi vevavi vamsadika hinu na voha vilanda cha kukangamala malagizu ga Bambu geampeli Musa. ²¹ Vayuwini mambu gaku gewiwula Vayawudi vevitama pagati ya vandu vangalikuvya Vayawudi, kuvya vakotoka kulanda malagizu ga Bambu geampeli Musa, vakotoka kuvadumula jandu vana vavi kavili vakotoka kulanda mivelu ya Vayawudi. ²² Hinu tikita wuli? Chakaka yati viyuwana kuvya ubwelili. ²³ Hinu kitayi ngati chetikujovela, penapa tivii na vagosi mcheche vevaviki chilapu kwa Chapanga. ²⁴ Uwungana nawu mukuyupa kunyambiswa, ulipa mashonga gegiganikwa, kangi vaketewayi mayunju gavi. Ndi vandu voha yati vimanya kuvya mambu gala gevayuwini kukuvala veve gangali mana, ndi wamwene wakona witama na kulanda malagizu ga Malagizu ga Musa. ²⁵ Nambu kuvavala vandu vangalikuvya Vayawudi vevasadiki, tivapelekili balua yetiyandiki mambu getihamwili, vakotoka kulya chindu chochoha chechiwusiwi luteta vachapanga va udese, vakotoka kunywa ngasi, na vakotoka kulya nyama ya hinyama yidodanu,

vayepa ukemi.”

²⁶ Hinu chilau yaki Pauli akavatola vandu vala muni ajinyambisa nawu pamonga, kangi akayingila Munyumba ya Chapanga, na kujova ligono la mwishu la kunyambiswa na luteta lweluwusiwa ndava ya kila mmonga.

Pauli ikamuliwa Munyumba ya Chapanga

²⁷ Hinu magono gala saba pagihegelela kumalika, Vayawudi vevahumili wa Asia vamuwene Pauli Munyumba ya Chapanga. Ndi vakavakohokea ligoga msambi woha wa vandu, ndi vakamkamula. ²⁸ Vakaywanga, “Vagosi va Isilaeli, mutitangatila! Mundu mwenuyu ndi mweakuvawula vandu pandu mambu gegibelana na vandu va Isilaeli, gegibesa malagizuga Chapanga geampeli Musa na pandu apa Pamsopi. Hati hinu avayingisi vandu vangali Vayawudi Munyumba ya Chapanga na kupahakasa pandu pamsopi.” ²⁹ Vajovili genago ndava vamuwene Tofimo mkolonjinji wa ku Efeso, alongosini na Pauli kumujini, vakaholalela manya Pauli amuyingisi Munyumba ya Chapanga.

³⁰ Chitututu chadandasiki muji woha, vandu vakonganiki kuhuma pandi zoha, vakamukamula Pauli, vakamuhuta na kumuhumisa kuvala ya Nyumba ya Chapanga, na bahapo milyangu hikadindwa. ³¹ Pavalilingili kumkoma Pauli, malovi gala gakamhikila mkulu wa msambi wa ku Loma kuvya Yelusalemu yoha yimemili chitututu. ³² Bahapo mkulu wa msambi akavatola

manjolinjoli na vachilongosi wavi, vakavajumbila kuhamba. Vayawudi pavamuwene mkulu wa msambi pamonga na manjolinjoli vakaleka kumtova Pauli. ³³ Mkulu wa msambi yula akamhegelela Pauli, akamkamula na kulagiza akungiwayi minyololo yivili. Kangi akakota, “Mwenuyu ndi yani? Abudili kyani?” ³⁴ Vangi mu msambi wula vakavya mukuywanga vangi aga na vangi gala. Ndava ya chitututu, mkulu wa msambi wa manjolinjoli amanyili lepi uchakaka wa mhalu waki. Ndi akahamula vandu vaki vampeleka mugati ya ngomi ya manjolinjoli. ³⁵ Pauli pahaikili pangazi, yavaganili manjolinjoli kumgega ndava ya chitututu cha vandu. ³⁶ Ndava muni msambi wa vandu uvaha vamlandili kuni viywanga, “Mkomayi!”

Pauli akujikengelela

³⁷ Pavamuyingisa mungomi, Pauli akamuyupa mkulu wa msambi wa manjolinjoli yula, “Nihotola kukujovela chindu?”

Mkulu wa msambi wa manjolinjoli akamkota, “Wu, umanya kujova Chigiliki? ³⁸ Wu, veve ndi Mmisili yula magono gegapitili atumbwili chitututu na kuvalongosa vakomaji elufu mcheche kuhamba kulugangatu?”

³⁹ Pauli akayangula, “Nene na Myawudi, mkolonjinji wa ku Taso muji wa Kilikia, muji weutopeswa. Chondi niyidakila nilongela na vandu.”

⁴⁰ Mkulu wa msambi wa manjolinjoli yula akamyidakila. Ndi Pauli akayima panani ya

ngazi akavapungila vandu chiwoko, muni vagona, akatumbula kulongela nawu muluga ya Chiebulania.

22

¹ “Valongo vangu na vadadi vangu, muyuwanila hinu chenikujikengelela palongolo yinu!” ² Pevamuyuwinini ilongela nawu kwa luga ya Chiebulania vakatama nuu neju. Kangi Pauli akayendelela kujova, ³ “Nene na Myawudi mkolonjinji wa ku Taso muji wa Kilikia. Nambu naleliwi bahapa pa Yelusalemu. Muwula wangu Gamalieli. Nawuliwi kulanda malagizu ga vagogo vitu, najiwusili mtima woha kwa Chapanga ngati chemuvi nyenye lelu. ⁴ Navang’ahisi hati kuvakoma vandu vala vevalanda Njila ya Bambu. Navakamwili vagosi na vadala na kuvakunga muchifungu. ⁵ Mteta mkulu wa Chapanga, vagogo voha va libanji vihotola kujova ndava ya lijambu lenili. Kuhumila kwavi napokili balua yevayandikiwi valongo Vayawudi vala, vevavi ku Damasko. Nahambili ku Damasko muni nivakamulayi vandu avo na kuvaleta kuni ku Yelusalemu, muni vabuniwayi.”

*Pauli ilongela ndava ya kusanguka kwaki
(Matendu 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ “Hinu, panavili munjila papipi kuhika Damasko, lukumbi lwa saa sita ya muhi, lumuli luvaha kuhuma kunani kwa Chapanga chigafula ukahumila na kunilangasa pandi zoha. ⁷ Penapo ndi nagwili pahi, nakuyuwana lwami lukuni-jovela, ‘Sauli, Sauli! Ndava kyani, ukuning’aha?’

⁸ Hinu nakotili, yani Bambu? Aniyangwili, 'Nene ndi Yesu wa ku Nazaleti mweukumung'aha.'

⁹ Vayangu vala valuwene lumuli lula, nambu nakumanya lwami lwa mwenilongela nayu.

¹⁰ Ndi nikakota, 'Nikita kyani, Bambu?' Bambu akaniyangula, 'Yima, uhamba ku Damasko na kwenuko yati ujoviwa goha geupangiwi kugahenga.' ¹¹ Mihu nakuhotola kulola ndava ya lumuli lula, hinu yavaganili vayangu vala kuni-longosa mbaka kuhika ku Damasko."

¹² "Kwenuko kwavili na mundu mmonga liina laki Anania, mundu mweakumtopesa Chapanga, mweilanda Mhilu wa Chapanga weampeli Musa na mweitopeswa neju na Vayawudi voha vevitama ku Damasko. ¹³ Mwene abwelili kunilola, akanihegelela na kunijovela, 'Mlongo wangu Sauli! Lola kavili.' Bahapo nikahotola kumlola. ¹⁴ Kangi Anania akajova, 'Chapanga wa vagogo vitu akuhagwili veve uhotola kumanya maganu gaki, kumlola Mweikita geigana Chapanga, na kumyuwana malovi gaki. ¹⁵ Ndava muni yati wijova ndava yaki kwa vandu voha gala geugawene na kuyuwana. ¹⁶ Hinu ndi, ndava kyani kutamakisa? Yima, ubatizwayi na kulekekeswa geumbudili Chapanga kwa njila yeniyi ukulikemela liina la Yesu.' "

Pauli akuvakokosela vandu vangalikuvya Vayawudi

¹⁷ "Hinu nawuyili ku Yelusalemu, na panavili mukuyupa Munyumba ya Chapanga, nagawene maono. ¹⁸ Namuwene Bambu akunijovela, 'Yumbatika! Wuka Yelusalemu kanyata,

ndava muni vandu va penapa yati vakukuyi-dakila lepi mukujova kwaku ndava yangu.’

¹⁹ Nikamyangula, Bambu, vandu ava vimanya hotohoto kuvya nene ndi yula mwenahambayi munyumba za kukonganekela Vayawudi na kuvakamula na kuvatova vala vevakusadikayi.

²⁰ Na lukumbi Stefani mweijova ndava yaku peakomiwi, namwene navili nayidakili lepi chitendu chenicho hati navi mlonda wa nyula za vakomaji vala. ²¹ Kangi Bambu akanijovela, ‘Hamba, Yati nikutuma kutali kwa vangali Vayawudi.’ ”

²² Msambi wa vandu wamuyuwanili Pauli mbaka peajovili malovi ago. Kangi vakajova kwa lwami luvaha, “Mkoma mundu uyu! Mundu ngati uyu iganikiwa lepi kutama pamulima.”

²³ Ndi vayendalili kuywanga kuni vitaga nyula zavi na kutikula lububu kunani. ²⁴ Mkulu wa msambi wa manjolinjoli avalagizi vandu vaki vampeleka Pauli mungomi, akavajovela vamtova michapilu muni amanya ndava kyani Vayawudi vakumywangila. ²⁵ Nambu pevamalili kumkunga Pauli muni vamtovayi, mwene akamkota chilongosi mmonga wa manjolinjoli mweayimi penapo, “Malagizu ginu yikuvayidakila kumtova mkolonjinji wa ku Loma angahamuliwa?”

²⁶ Hinu chilongosi yula peayuwini genago, akamjovela mkulu wa msambi wa manjolinjoli akajova, “Wigana kukita kyani? Mundu uyu ndi mkolonjinji wa ku Loma!”

²⁷ Hinu mkulu yula amhambalili Pauli, akamkota, “Nijovela, veve ndi mkolonjinji wa

ku Loma?”

Pauli akayangula, “Ena.”

²⁸ Kangi mkulu yula akayendelela kujova, “Nene namkolonjinji wa Loma wa kugula kwa mashonga gamahele.”

Pauli akajova, “Nambu nene namkolonjinji wa Loma mukuvelekewa.”

²⁹ Vandu vala vevamkotekesayi na kumtova michapilu Pauli bahapo vakawuka. Hati mkulu yula akayogopa peamanyili kuvya Pauli mkolonjinji wa ku Loma na kuni amkungili minyololo.

Pauli pa libanji la mihalu

³⁰ Chilau yaki mkulu wa msambi wa manjolinjoli aganili kumanya matakilu ga Vayawudi gevamtakili Pauli. Ndi amuwopwili minyololo na akalagiza vamteta vakulu va Chapanga na vagogo va libanji loha vakonganeka. Kangi amletili Pauli na kumyimika palongolo yavi.

23

¹ Pauli avalolokisi takataka vandu vevakonganiki palibanji vala na kujova, “Valongo vangu, mbaka lelu iyi nihotwili kutama kwa kuhenga gakumganisa Chapanga.” ² Mkulu wa kuteta wa Chapanga, mweikemiwa Anania akalagazila vevayimili papipi na Pauli vampamanda likofi mumlomo. ³ Hinu Pauli akamjovela, “Chapanga mwene yati akutova likofi wamwene mweukujikita mbwina, mweuvi ngati luwumba lwevabakili chokaa! Wihotola wuli kutama na kuhukumwa malagizu kuni wamwene ukugadenya malagizu genago kwa kulagiza nene nitoviwayi?”

⁴ Vandu vevayimili penapo vakamjovela Pauli “Ukumliga Mteta Mkulu wa Chapanga!”

⁵ Pauli akajova, “Valongo vangu, namanyili lepi ngati mwene ndi Mteta Mkulu wa Chapanga. Ndava muni Mayandiku Gamsopi gijova, ‘Ukotoka kujova gahakau kumvala chilongosi wa vandu vaku.’ ”

⁶ Lukumbi lwenulo ndi Pauli amali kumanya vandu vangi mu libanji lila vavi Vafalisayu na vangi Vasadukayu. Akajova kwa lwami luvaha, “Valongo vangu, nene namfalisayu mwana wa mfalisayu. Vanitakili mu libanji kuvya nisadika vandu vevafwili yati viyuka.”

⁷ Peamali kujova malovi ago kanyata ukahumila muhutanu pagati ya Vafalisayu na Vasadukayu mngonganu wapechengini.

⁸ Muhutanu wene wavi, Vasadukayu vijova kuvya vandu vevafwili viyuka lepi, vavi lepi vamitumu va kunani kwa Chapanga. Mpungu nawene uvi lepi. Nambu Vafalisayu visadika goha ago gadatu. ⁹ Pakavya na njowo zamahela neju ndi vawula vangi va chikundi cha Vafalisayu vakayima na kujovesana kwa makakala, “Tichiweni lepi chihakau chochoha kwa mundu uyu, pangi kuvya mpungu amala mtumu wa kunani kwa Chapanga valongili nayu.”

¹⁰ Muhutanu wavi uvaha neju hati mkulu wa msambi ayogwipi kuvya Pauli yati vakumpapularana hipandi hipandi. Ndi avalagizi manjolinjoli waki kuyingila pagati yaki, vamuwusayi Pauli na kumuwuyisa muchifungu.

¹¹ Kilu yiyoyo Bambu akamuhumila Pauli na kumjovela “Jipolesa mtima! Cheujova ndava yangu ku Yelusalemu apa yati wikita mewa Kumuji wa Loma.”

Vayawudi vikita mapangu wa kumkoma Pauli

¹² Kwapachili Vayawudi vakakonganeka na kukita mpangu, vakalapa yati vinywa lepi amala kulya mbaka vamkomayi Pauli. ¹³ Vala vevakitili mpangu wenuwo vavi neju ya vandu alobaini. ¹⁴ Ndi vakahamba kwa vakulu va vakuteta va Chapanga na vagogo, vakajova, “Tete tiviki chilapu yati nakulya chindu chochoha mbaka timkomayi Pauli. ¹⁵ Hinu, nyenye pamonga na libanji mutuma ujumbi kwa mkulu wa msambi muni amletayi Pauli kwinu kudeteesa kuvya mwigana kuyuwana malovi goha ga kumvala mwene. Tijitendekili kumkoma kwakona hati kuhika kwa nyenye.”

¹⁶ Nambu mwana wa mlumbu waki Pauli ayuwini mpangu wula, ndi akahamba muchifungu kumjovela Pauli malovi genago. ¹⁷ Kangi Pauli akamkemala mmonga wa valonda, akamjovela “Mtola msongolo mwenuyu, mpeleka kwa chilongosi wa msambi muni avi na lijambu la kumjovela.” ¹⁸ Ndi akamtola na kuhamba nayu mbaka kwa mkulu wa msambi akamjovela, “Pauli mweavimuchifungu yula anikemili na kuniyupa nimletayi msongolo uyu kwa veve muni avi na lilovi leigana kukujovela.”

¹⁹ Mkulu wa msambi akamkamula chiwoko msongolo yula na kuhamba nayu pandu pachiepela, akamkota, “Ugana kunijovela kyani?”

20 Na akajova, “Vayawudi vayidakilini kukuyupa umpeleka Pauli chilau pa libanji chakudetekesela vandu va libanji vigana kuyuwana hotohoto malovi gaki. ²¹ Nambu veve belayi luyupu lwavi ndava vavi vandu neju ya alobaini vakumbajamila, vaviki chilapu vinywa lepi amala kulya chindu mbaka vamkomayi, hinu vilindila uhamula waku.”

²² Mkulu wa msambi akamleka awuka, akambesa akotoka kumjovela mundu yoyoha kuvya anidandaulili.

Pauli ipelekwa kwa mkulu Felikisi

²³ Kangi Mkulu wa msambi akavakemela vakulu vaki vavili va vachilongosi akavalagiza, “Mutendelekela manjolinjoli miya zivili, vakwela falasi sabini, na manjolinjoli miya zivili wa migoha, vahamba ku Kaisalia, muwuka kwakona kuhika saa yidatu ya kilu lelu. ²⁴ Mutendelekela falasi yungi ndava kumgega Pauli, mumhikisa changalemaswa kwa Felikisi Mkulu wa ku Yudea.” ²⁵ Mkulu wa msambi yula ndi akayandika balua iyi, ²⁶ “Nene Kilaudio Lusua nikuyandikila mtopeswa mkulu Felikisi. Tikuwoni! ²⁷ Mundu uyu akamuliwi na Vayawudi na vavi papipi kumkoma, penayuwini kuvya mwene mkolonjinji wa ku Loma, nikahamba pamonga na chikundi cha manjolinjoli, nikamkengelela. ²⁸ Nampeliki palongolo ya libanji lavi likulu nihotola kumanya muhalu wewamtakili. ²⁹ Ndi namanyili kuvya vamtakili ndava ya muhutanu wa malagizu gavi, nambu akitili lepi uhakau wowoha wewukumgana akomiwa

amala akungiwa muchifungu. ³⁰ Panayuwini kuvya Vayawudi vaviki mpangu wa kumkoma, nahamwili vamletayi kwaku, mewawa nivajovili vevamtakili valeta matakilu gavi kwaku.”

³¹ Hinu, manjolinjoli vala vamtolili Pauli ngati chavalagaziwi. Kilu yilayila vakamupeleka mbaka Antipatili. ³² Chilau yaki manjolinjoli va magendelu vala vawuyili kujela, vavalekili vayavi vevikwela falasi vayendelela na lugendu pamonga na Pauli. ³³ Pavahikili ku Kaisalia, vakampela Felikisi mkulu wa mkowa balua yila na kumgotola Pauli. ³⁴ Felikisi peamali kuyisoma balua yila akamkota Pauli ahumili mulima woki. Peamanywisi kuvya ahumili Kukilikia, ³⁵ akajova, “Yati nikuuyuwanila muhalu waku vala vevakutakili vakamala kuhika.” Kangi akalagiza Pauli avikiwayi munyumba ya unkosi wa Helodi na kumlindalila.

24

Vayawudi vakumtakila Pauli kwa Felikisi

¹ Peyahikili ligono la mhanu, Mteta mkulu Anania ahikili Kukaisalia pamonga na vagogo vangi na mmanya malagizu mmonga wa Loma, liina laki Tetulo, ndi vamhambalili mkulu wa mkowa na kumtakila Pauli. ² Pauli akakemelewa, na Tetulo akatumbula kumtakila, “Mtopeswa Felikisi, ulongosi waku utileteli uteke uvaha na kavili utileteli mang'amusi gamahela gabwina ndava ya vandu vitu. ³ Lijambu lenili tikulipokela cha luheku magono goha na tikusengusa neju. ⁴ Nambu changali kuyagisa lukumbi lutali, chondi kwa lipyana laku utiyuwanila

padebe malovi gitu. ⁵ Tihumbwili kuvya mundu uyu avi na luhonda, mtumbulanu wa chitutu pagati ya Vayawudi kila pandu pamulima. Mewawa ndi chilongosi wa chikundi cha njila ya kumuyupa Chapanga chechikemelewa va Nazaleti. ⁶ Na hati alingili kuhakasa Nyumba ya Chapanga, tete tamkamwili. Taganili kumuhukumwa kwa mhilu witu. ⁷ Nambu Lusya mkulu wa msambi abwelili na kumuwusa pagati yitu kwa makakala, ⁸ Wamwene ngati ukumkota mundu uyu yati wimanyalila mambu gala getamtakili tete.” ⁹ Vayawudi kwa pamonga vakayidakila na kujova goha ago ndi gachakaka.

Pauli akujikengelela palongolo ya Felikisi

¹⁰ Kangi mkulu Felikisi akamlangisa Pauli kujova, mwene akajova, “Nimanyili kuvya veve ndi mhamula mihalu wa magono gamahela wa vandu vitu, nihekelela kujikengelela namwene. ¹¹ Wihotola kumanya kuvya gapiti lepi magono kumi na gavili kuhumila penahambili ku Yelusalemu kumuyupa Chapanga. ¹² Vandu ava vanikoli lepi nikotana na mundu yoyoha amala vanikoli lepi nikuvakoakeha vandu mu Nyumba ya Chapanga amala munyumba za kukonganekela Vayawudi, amala pandu popoha pamuji wenuwo. ¹³ Vihotola lepi kujova uchakaka wa mambu aga gevakunitakila. ¹⁴ Nambu chindu cheniyidakila ndi kuvya nikumuhengela Chapanga wa vagogo vitu, nitama mukulanda Njila yevikemela chikundi cha njila ya kumuyupa Chapanga. Nene nisadika goha gegayandikiwi muhitabu ya malagizu na muhitabu ya vamlota

va Chapanga. ¹⁵ Nene nikumsadika Chapanga ngati chavisadika vandu ava, kuvya vandu vevamganisa na vevakum'budila Chapanga voha ya viyuka kwevafwili. ¹⁶ Ndava yeniyi niku-jikangamalisa magono goha kutama wumi wa bwina changali kumbudila Chapanga na vandu.”

¹⁷ “Panakatamili kutali mumiyaka yamahele, nawuyili ku Yelusalemu muni nivaletela vakolonjinji vayangu mtangatilu na kuwusa luteta. ¹⁸ Lukumbi lwe nahengayi mambu ago ndi pavanikolili Munyumba ya Chapanga, namali kuwusa luteta lwa kunyambiswa. Pavi lepi msambi wa vandu amala chitututu. ¹⁹ Nambu kwavili na Vayawudi vangi kuhuma mulima wa ku Asia, venavo ndi veviganikiwa kuhika palongolo yaku na kunitakila ngati vana lilovi la kujova ndava yangu. ²⁰ Amala, vandu ava vevavi penapa vajova chenibudili pevanikolili niyimili palongolo ya libanji lavi likulu. ²¹ Ndi malovi ndu aga genajovili panakavili palongolo yavi, ‘Mukuniamula lelu iyi ndava ya kusadika kuvya vevafwili yati viyuka.’ ”

²² Hinu Felikisi, mweamanyili bwina njila yeniyi, akahegelesa muhalu wula mu ligono lingi. Akavajovela, “Yati nihamula muhalu uwu lukumbi Lusua Mkulu wa msambi, peibwela.” ²³ Kangi akamlagiza chilongosi wa manjolinjoli yula vamlindalila Pauli, nambu avyai mukulekekeswa padebe, vankozu vaki vayidakiliwa kumtangatila.

Pauli palongolo ya Felikisi na Dulusila

24 Mu magono gegagelekili Felikisi abwelili pamonga na mdala waki Dilusila mweavi Myawudi. Akalagiza Pauli aletewayi, akamyuwanila ilongela ndava ya kumsadika Yesu Kilisitu. 25 Nambu lukumbi Pauli peatumbwili kudandaula gakumganisa Chapanga, na kujiyepesa na uhamula wa Chapanga wewibwela, Felikisi ayogwipi, akajova, “Ndava hinu wihotola kuhamba, yati nikukukemela kavili panipata nafwasi.” 26 Lukumbi lwenulo alindila manya Pauli ngaampeli mashonga. Ndava ya yeniyoy amkemela pamahela kulongela nayu.

27 Payamaliki miyaka yivili, Polikio Festo akavya Mkulu wa ku Yudea. Nambu Felikisi ndava ya kujiganisa kwa Vayawudi, mwene akamlekekesa Pauli kuhuma muchifungu.

25

Pauli ipelekwa kwa Nkosi wa ku Loma

1 Magono gadatu, Festo patumbwili lihengu akawuka ku Kaisalia na kuhamba ku Yelusalemu. 2 Vakulu va kuteta pamonga na vachilongosi va Vayawudi vakamjovela matakilu gegakumvala Pauli. Vakamuyupa neju Festo, 3 vakamuyupa neju Festo, alagazila Pauli vamletayi ku Yelusalemu, muni vavikili mpangu wa kumkoma akona munjila. 4 Nambu Festo avayangwili, “Pauli yati isigalila kukoko muchifungu Kaisalia namwene yati nihamba kanyata kwenuko. 5 Mvajovela vachilongosi vinu valongosana na nene kuhamba kwenuko,

vakamtakila palongolo yangu, ngati abudili chindu.”

⁶ Festo akatama nawu mulukumbi lwa magono nane amala kumi, kangi akawuya ku Kaisalia. Chilau yaki akahamba pa libanji, akalagizila Pauli vamletayi mugati. ⁷ Lukumbi Pauli ahikili, Vayawudi vevahumili ku Yelusalemu vamtindili vakatumbula kumtakila gamahale geginonopa nambu nakuhotola kujova uchakaka. ⁸ Kangi Pauli ajikengelili mukujova, “Nene nibudili lepi chindu chochoha pa malagizu ga Vayawudi amala ndava Nyumba ya Chapanga amala kumvala Nkosi wa ku Loma.”

⁹ Nambu Festo ndava aganili kujiganisa kwa Vayawudi akamkota Pauli, “Wu wigana kuhamba ku Yelusalemu uhamuliwa palongolo yangu ndava ya matakilu genaga?”

¹⁰ Pauli akayangula, “Niyima pa libanji la mihalu la nkosi wa ku Loma, bahapa ndi peniganikiwa kuhamuliwa. Wamwene umanyili bwina nivabudili lepi chindu chochoha Vayawudi. ¹¹ Ngati nene nambudaji amala nikitili chindu chechikunigana kukomiwa, nibela lepi kufwa. Nambu ngati kawaka uchakaka wa malovi gevanitakili ago, avi lepi mundu wa kunigotola kwa vene. Niyupa muhalu wangu ukahamuliwa kwa nkosi wa ku Loma.”

¹² Hinu Festo peamali kulongela na vamtangatila vaki mu libanji, ndi akamjovela Pauli, “Uyupili lufani kwa nkosi wa ku Loma, yati wipelekwa kwa mwene.”

Pauli palongolo ya nkosi Agilipa na Benike

13 Magono gadebe gegagelekili, nkosi wa pandu pangi liina laki Agilipa na Belinike mweavi mlumbu waki, vahikili ku Kaisalia kumjambusa cha kumtopesa Festo. 14 Ndi vatamili kwenuko mu magono gamahele, Festo akamdandaulila nkosi mhalu wa Pauli, “Penapa avi mundu mmonga Felikisi amlekekesi Pauli kuhuma muchifungu. 15 Penakahambili ku Yelusalemu vakulu va kuteta va Chapanga na vachilongosi va Vayawudi vamtakili na kuniyupa nimuhamula akomiwa. 16 Nambu nene navayangwili kuvya mvelu lepi wa vandu va ku Loma kumgotola mundu alipiswai kwakona angakonganeka na vevamtakili mihu kwa mihu na kupata fwasi ya kujikengelela ndava ya mambu gevamtakili. 17 Hinu, pevamali kuhika penapa, ndi kanyata nakitili muhalu mulibanji chilau yaki, nalagazili mundu mwenuyu vamleta. 18 Vamtakila vaki vayimili nambu naku-dandaula matakilu geabudili ngati chenalindilayi. 19 Pahali paki ndi vavi na muhutanu pamonga nayu ndava ya njila ya kumuyupa Chapanga wavi na mundu mmonga liina laki Yesu mweamali kufwa, nambu Pauli ikangamala kujova akona muni. 20 Namanyili lepi nikita kyani ndava ya muhalu wenuwo. Hinu, namkotili Pauli ngati igana kuhamba kulibanji la mihalu Yelusalemu kula, ndava ya matakilu ago. 21 Nambu Pauli akangamili kuyupa kusigalila muchifungu mbaka uhamula wa muhalu waki uhamuliwa na nkosi wa ku Loma. Ndava yeniyu nalagizi atama muchifungu mbaka penihotola kumpeleka kwa Kaisali.”

²² Kangi Agilipa akamjovela Festo, “Namwene nigana kumuyuwanila mundu mwenuyo.”

Festo akamyangula, “Yati ukumuyuwanila chilau.”

²³ Hinu, chilau yaki Agilipa na Belinike vahikili kwa chilulu mu libanji la mihalu kuni valongosini na vakulu va msambi na vachilongosi va muji. Festo akalagiza Pauli vampeleka mugati.

²⁴ Festo akajova, “Nkosi Agilipa pamonga na vandu voha mwemuvi apa na tete! Palongolo yinu avi mundu, vandu voha va mulima wa Vayawudi va bahapa na ku Yelusalemu, vakumng'ung'utila kuvya iganikiwa lepi kulama wumi waki kavili. ²⁵ Nambu namwene nichiwene lepi chindu chochoha cheabudili hati kuganikiwa akomiwa. Hinu ndava mwene ayupili muhalu waki uhamuliwayi na Nkosi wa Loma, nahamwili kumpeleka. ²⁶ Mewa namwene nivii lepi na malovi gakumyandikila Nkosi wa ku Loma ndava ya muhalu uwu. Ndi mana nimletili palongolo yinu, ndi neju veve Nkosi Agilipa, muni mukamala kumkotakesa, nimanya chindu cha kumyandikila. ²⁷ Ndava muni nihololela kuvya malovi gangali luhala kumpeleka mfungwa changali kulangisa matakilu gegakumvala.”

26

Pauli akujikengelela mwene palongolo ya Agilipa

¹ Hinu Agilipa akamjovela Pauli, “Wihotola kujova malovi ga kujikengelela.” Ndi Pauli akakwesa chiwoko na kutumbula kujova.

² “Nkosi Agilipa, lelu niheka neju, kujikengelela palongolo yaku ndava ya mambu goha gevanitakili Vayawudi. ³ Neju ndava wamwene wimanya bwina mivelu ya Vayawudi na muhutanu wavi, nikuyupa uniyuwanila bwina.”

⁴ “Vayawudi voha vamanya wumi wangu kutumbula uwana wangu, chenitamili kutumbula kadeni pamulima wangu ndi mewa ku Yelusalemu. ⁵ Vanimanyili mu magono gamahele na vihotola kujova ndava yangu ngati vigana, kuvya kutumbula kadeni navili mmonga pagati ya chikundi cha Vafalisayu chechikangamalisa neju kulanda mivelu wa njila ya kumuyupa Chapanga yitu. ⁶ Na hinu nivii palongolo yaku nihamuliwa ndava nisadika lilaganu lila Chapanga avalagazili vagogo vitu. ⁷ Malaganu gene ndi galagala gegihuvalila na makabila kumi na gavili ga vandu vitu, vakumhengela Chapanga muhi na kilu. Mtopeswa nkosi, Vayawudi vakunitakila ndava ya sadika yeniyoy! ⁸ Ndava kyani nyenye mwivya na mtahu kusadika kuvya Chapanga akuvayukisa vevafwili?

⁹ Chakaka namwene naholalili kuvya yikunigana kuhenga mambu kubela uhotola wa Yesu wa ku Nazaleti. ¹⁰ Mambu genakitili ku Yelusalemu, napatili uhotola kuhuma kwa vakulu va kuteta va Chapanga, navasopili muchifungu vandu vamahele vevakumganisa Chapanga, ndi pavahukumwiwi kukomiwa, nayidakili kuvya vakomiwa. ¹¹ Pamahele navalipisi munyumba za kukonganekela Vayawudi zoha, navajovili kwa makakala vayibela sadika yavi.

Namemili ligoga ndava yavi hati navahakili mbaka mumiji ya kutali.”

Pauli ilongela ndava ya kusanguka kwaki

¹² “Kwa lihengu lenilo, nahambili kumuji wa Damasko kwa uhotola na malagizu ga vamteta va vakulu va Chapanga. ¹³ Mtopeswa Nkosi, lukumbi nivii munjila, muhi wa saa sita nauwene lumuli luvaha kuliku wa lilanga utilangasa kuhuma kunani kwa Chapanga, wanitidili nene pamonga na vamulugendu vayangu. ¹⁴ Tavoha tete tagwili pahi, ndi nayuwini lwami lukunijovela kwa luga ya Chiebulania, ‘Sauli, Sauli! Ndava kyani ukuning'aha? Ukujilemasa waka ngati ng'ombi yeyitakula ndonga ya bambu waki.’ ¹⁵ Ndi nene namkotili, ‘Veve wayani Bambu?’ Bambu akayangula, ‘Nene ndi Yesu mweukuning'aha. ¹⁶ Nambu hinu yimuka, uyimayi. Nikuhumalili muni nikuvika kuvya mtangatila wangu. Ukavajovela vandu vangi mambu geugaweni lelu na gala genivii nakona kukulangisa. ¹⁷ Yati nikusanguka kuhuma kwa vandu va Isilaeli na vandu vangali Vayawudi, ndi nene kwenikutuma kwavi. ¹⁸ Yati ukugagubukula mihu gavi muni uvang'anamusa vahuma muchitita na kuyingila mu lumuli, vahuma muulongosi wa Setani, vamuwuyila Chapanga, muni kunisadika nene valekekeswa gevamubudili Chapanga muni vatola uhali pamonga na vandu vevahaguliwi na Chapanga.’ ”

Pauli ilongela ndava ya lihengu laki

19 “Ndi, Nkosi Agilipa, nabelili lepi maono ago ga kunani kwa Chapanga. 20 Hinu natumbwili hoti kuvakokosela vandu va ku Damasko, kangi kwa vandu va ku Yelusalemu na mulima wohu wa ku Yudea mewawa kwa vandu vangali Vayawudi. Navakokosili vamuwuyila Chapanga kwa kulangisa mumatendu kuvya vang'anamwiki. 21 Ndava ya genago Vayawudi vanikamwili Munyumba ya Chapanga, vakalinga kunikoma. 22 Nambu kwa ulonda wa Chapanga nakona muni hati lelu, nikuvajovela vadebe na vavaha. Nidandaula galagala vamlota va Chapanga na Musa vajovili yati gihumila, 23 kuvya yamganili Kilisitu kung'aiswa na mutumbula kuyuka, muni akokosayi kuvya lumuli lwa usangula lukuvalangasa vandu voha, Vayawudi na vandu vangali Vayawudi.”

24 Pauli peajikengelelayi mu malovi ago, Festo akajova kwa lwami luvaha, “Pauli! Wipenga! Usomili neju ndi wipenga luhala.”

25 Nambu Pauli akajova, “Mtopeswa Festo, nipenga lepi mu malovi genijova ndi gachakaka na gana luhala. 26 Wamwene Nkosi, ukugamanya mambu aga, hinu nihotola kulongela kwa ukekesi palongolo yaku. Mambu genago gamanyikini kwaku muni lijambu ilo lahengiki lepi mumfiyu. 27 Nkosi Agilipa, wu, ukugasadika gegajoviwi na vamlota vakadeni va Chapanga? Nimanyili kuvya ukugasadika.”

28 Agilipa akamyangula Pauli, “Wihololela kuvya mu malovi gadebe wihotola kunikulukisa kuvya Mkilisitu?”

²⁹ Pauli akayangula, “Nikumuyupa Chapanga kuvya mulukumbi luhupi amala lutali lepi wamwene ndu, nambu voha vevakuniyuwanila lelu vahotola kuvya ngati chenivii nene, changali kukungwa minyololo.”

³⁰ Kangi Nkosi Agilipa, mkulu Festo na Belinike na vandu voha vevatamii pamonga nawu, vakayima. ³¹ Pevamali kuwuka ndi vajovisini, “Mundu mwenuyu ahengili lepi chindu chihakau hati kuganikiwa kukomiwa amala chifungu.” ³² Agilipa akamjovela Festo “Mundu uyu ngaihotoliki kulekekeswa kuvyaa ayupili lepi uhamula kwa Nkosi wa ku Loma.”

27

Pauli ihamba lugendu ku Loma

¹ Pevamali kuvika mpangu wa lugendu lwa tete kuhamba Italia, Pauli pamonga na vafungwa vangi vagotoliwi pahi pa ulonda wa Juliasi mweavi Mkulu wa msambi wa manjolinjoli pagati ya chikundi chechikemelewa “Chikundi cha Augusti.” ² Tayingili muwatu wewahuma ku Adilamito wewavedukila mumbwani ya miji ya Asia. Kangi tawukili pamonga na mkolonjinji wa Makedonia kuhuma Tesalonike liina laki Alistako. ³ Chilau yaki tahikili kumbwani ya Sidoni. Juliasi amhengili lipyana Pauli kwa kumyidakila avalola vankozzi vaki na kupata vindu vyaaganili. ⁴ Kuhuma kwenuko, tagendili mumhana mwa chisiwa cha Kuplo ndava ya kuyepa mpungu wewabuma kuhuma kulongolo yitu. ⁵ Kangi takupwiki nyanja ya upandi wa

Kilikia na Pamfulia, tahikili Mula muji wa Lukia. ⁶ Penapo Mkulu wa msambi yula, aukolili watu wewihuma ku Alekisandalia na kuhamba ku Italia, ndi akatiyingisa mugati.

⁷ Tagendili mbolimboli mulukumbi lwa magono gamahele cha kutyalatyala neju tahikili papipi na muji wa Nido. Ndava ya mpungu wewatikang'ayi kuhuma kulongolo ndi tikahamba lumonga upandi wa Kilete kuhamba pandu pa yeyikemiwa Salimone. ⁸ Tapitili mumhana ya mbwani kwa kutyalatyala na kuhika pandu pepikemelewa “Bandali ya Bwina,” Papipi na muji wa Lasea.

⁹ Lukumbi lwamahele lwamali kupita, hati magono ga kujihinisa chakulya gamaliki. Hinu vayogwipi neju lugendu lwa muwatu. Pauli akavajovela malovi aga.

¹⁰ “Mwavagosi, nihololela kuvya lugendu lwitu yati wivya na mang'ahiso na kuyagisa lepi ndava ya ndwika na watu ndu, nambu mewa na wumi witu.” ¹¹ Nambu Mkulu wa manjolinjoli yula akasadika neju malovi ga mgendesa watu na ga mkolo watu, kuliku malovi ga Pauli. ¹² Hinu ndava bandali yeniyoyavi lepi nafwasi ya bwina kutama lukumbi lwa mbepu. Ndi vamahele pagati yavi vayidakilini kuwuka penapo na kuhamba mbaka Foinike ngati yihotoleka na kutama kwenuko mkulukumbi lwa mbepu. Bandali ya Kilete yeyihamba kweliumila lilanga na kusini kwelitipama lilanga.

Mpungu ukali na manji kutimbugana

¹³ Hinu, mpungu wa bwina pawatumbwili kubuma, vene vakahololela kuvya mpungu wavi wihotoleka, hinu vakahuta nanga vakatumbula lugendu kuni vigendesa watu papipi na mbwani ya Kilete. ¹⁴ Kwakona vangahika patali, mpungu ukali weukemiwa “Mpungu Eulokilo.” Watumbwili kubuma kuhuma muchisiwa. ¹⁵ Mpungu waukang’ili watu, wene wahotwili lepi kukangamala nawu, ndi taulekili mpungu uyikang’ayi. ¹⁶ Na petapitayi pachisiwa chidebe chechikemiwa Kauda, tatyalityali nambu tahotwili kuukunga mtumbwi wa watu. ¹⁷ Vanalihengu va muwatu pevamali kuyigisa mtumbwi wula mugati, ndi vakaukunga nyosi kwa makakala. Vayogwipi kukwama pa lilundu la masavati ga papipi na mbwani ya ku Libya, vakahesha nyosi na kuleka watu wikang’iswa na mpungu. ¹⁸ Mpungu na manji gatimbugini na pachilau yaki, vakatumbula kutaga ndwika munyanja. ¹⁹ Na ligono la datu vakatumbula kutaga vindu vya watu kwa mawoko gavi vene. ²⁰ Mu magono gamahale valiwene lepi lilanga amala ndondo, mpungu na manji vyayendalili kutimbugana neju, kuhuvalila kwa kusanguka gavamaliki.

²¹ Pavatamili magono gamahale changalya, Pauli akayima pagati yavi akajova, “Vamtopeswa, mbanga kuvya muniyuwanili malovi gangu ga kuleka kuwuka Kilete, ngatiyepili mang’ahiso ago pamonga na kuyagisa vindu ivi. ²² Nambu hinu nivayupa mjikangamalisa mtima, muni kawaka hati mundu mmonga mweiyagisa

wumi waki, nambu watu wene ndi wewiyaga. ²³ Ndava muni golo kilu Mtumu wa kunani kwa Chapanga, kuhuma kwa Chapanga mweniku-muhengela, anihumalili, ²⁴ akanijovela, 'Pauli, kotoka kuyogopa! Yikukugana kuyima palongolo ya Nkosi wa ku Loma, Chapanga mwene yinganisi, ndi kwa ubwina waki akuvasangula wumi wa voha mulugendu lwinu.' ²⁵ Hinu vamtopeswa, mjikamngamalisa mtima ndava muni nikumsadika Chapanga kuvya givya mewawa ngati chenijoviwi. ²⁶ Nambu yikutigana kutagwa kundumba ya chisiwa chimonga."

²⁷ Ligono la kumi na mcheche kilu manji pagatumbwili kutimbugana tikanga'iswa kuni na kula munyanja ya Adilia. Pagati ya kilu vanalihengu muwatu vaholalili kuvya papipi na pandumba. ²⁸ Vakalonda utali wa pahi wa nyanja kwa kuhelesa nyosi yeyakungiwi chindu chechitopa, vapatili utali wa mita alobaini. Na pava-pimili kavili mwanakandahi vapatili utali wa mita selasini. ²⁹ Ndava ya kuyogopa kukwama mumatalau ndi vakahesha nanga mcheche za upandi mumbele mwa watu, vakamuyupa Chapanga kwicha kanyata. ³⁰ Vanalihengu va muwatu, vaganili kutila ndi vamali kuhelesa mtumbwi wavi mumanji, vakongayi kuvya vihamba kulongolo kuhelesa nanga za muwatu. ³¹ Nambu Pauli amjovili Mkulu wa msambi yula pamonga na manjolinjoli vangi, "Vanalihengu ava ngati vitama lepi mugati ya watu, yati mwisanguliwa lepi." ³² Penapo ndi manjolinjoli vala vakadumula nyosi zezakamwili mtumbwi

wula, vakauleka uhamba na manji.

³³ Papii na hamba kucha, Pauli akavayupa voha valyayi chakulya, “Lelu ndi ligono la kumi na mcheche vavili na wogoyi lukumbi lwoha ulo mwangalya chindu. ³⁴ Hinu, nikuvayupa mlyayi chakulya muni mukuchigana muhotola kulama, Muni kawaka hati luyunju lumonga wa mitu yinu lweluyaga.” ³⁵ Peamali kujova malovi ago, Pauli akatola libumunda, akamsengusa Chapanga palongolo yavi voha akametula akatumbula kulya. ³⁶ Kangi voha vakasindimala mtima, navene mewa vakalya chakulya. ³⁷ Mugati ya watu wula tavi vandu miya zivili na sabini na sita. ³⁸ Pevamali kulya na kuyukuta kila mundu, ndi vapungwizi utopa kwa watu, kwa kutaga nganu munyanja.

Watu widenyeka

³⁹ Kwapachili, vanalihengu vala vaumanyili lepi mulima wula, ndi vayiwene ndumba yeyivi papii na manji, vakajovesana vayegeka watu kwenuko ngati yihotoleka. ⁴⁰ Ndi, vakadumula nanga na kuzileka munyanja, mewa vakahuta nyosi za kugendesela watu, kangi vakatola chitambala chimonga kulongolo kukinga mpungu, vakahamba kundumba. ⁴¹ Nambu vahikili pamngonganu wa manji, na watu wakwamili, upandi wa kulongolo wajwigwimi mumasavati changali kunyugusika. Upandi wa mumbele wa watu watumbwili kudenyekana hipandi hipandi ndava kukang'wa na mpungu ga manji ga kutimbugana.

⁴² Manjolinjoli vavi na mpangu wa kuvakoma vafungwa voha ndava ya kuyogopa kuvya vihotola kusambalila mbaka kundumba na kutila. ⁴³ Nambu Mkulu wa msambi yula aganili kumsangula Pauli, avabesili valeka mpangu wavi. Akalagiza vevimanya kusambalila vahumba kuhuma muwatu na kusambalila mbaka kundumba, ⁴⁴ na vevasigalili vajisangula kwa kukumulila mbau amala chipandi cha watu weudenyiki, ndi tavoha tahikili tavamumi kundumba.

28

Pauli pachisiwa cha Malita

¹ Patamali kuhika bwina kundumba ndi tamanyili kuvya chisiwa chila chikemelewa Malita. ² Takangisi ndava vakolonjinji vatihengili gabwina neju tete. Fula ndi yatumbula kutonya na kwavili na mbepu, hinu vakoyili motu na kutigongolela. ³ Pauli anongili ndwika udebe wa sagala akazikohokea pamotu, penapo ndava ya lyoto la motu, limoma lahumalili musagala na lamulumili Pauli muchiwoko na kujikamulisa. ⁴ Vala vakolonjinji pavawene limoma lijikamulisi dombeka muchiwoko cha Pauli, vakajovesana, “Chakaka mundu uyu mkomaji, pamonga na kusanguka kufwa munyanja, nambu lihoka litu lelikemiwa ganisa Chapanga likumleka lepi alama.” ⁵ Nambu mwene akakung'undila limoma pamotu na alemili lepi hati padebe. ⁶ Vandu vala vevalolokesa kuvya yati ihimba amala kugwa pahi na kufwa. Pavalindili mulukumbi lutali changalola kuvya

Pauli apatili lepi lijambu loloha lihakau, ndi vakang'anamusa maholo gavi vakujova mwene ndi lihoka.

⁷ Papipi na pandu apo pavili na migunda ya Publio, chilongosi wa chisiwa chila. Ndi mwene atigongolili cha uganu na tatamili munyumba yaki mu magono gadatu. ⁸ Hinu, dadi waki Publio agonili palusongwani, ndava ya utamu na kuseka ngasi. Ndi Pauli ahambili kumlola na peamali kumuyupa Chapanga, akavika mawoko gaki panani ya mtamu ndi akamlamisa. ⁹ Palahumalili lijambu lenilo, vatamu voha muchisiwa chenicho vabwelili na kulamiswa mewa. ¹⁰ Vandu vatipelili njombi ndalindali lukumbi patatumbwili kavili lugendu vayingisi vindu vyoha vyetaganilli muwatu.

Pauli ihuma ku Malita kuhamba ku Loma

¹¹ Payamaliki miyehi yidatu tatumbwili kavili lugendu muwatu wewihuma ku Alekisan-dalia yeyihongoliwi chimong'omong'o ya "Vachapanga Mapaha." Watu wenuwo wayimili muchisiwa icho mulukumbi lwoha lwa mbepu. ¹² Patahikili pamuji wa Silakusa, tatamili penapo mu magono gadatu. ¹³ Kuhuma kwenuko tagendili na kuhika kumuji wa Legio. Chilau yaki, mpungu wa kusini watumbwili kubuma, ndi mulugendu lwa magono gavili tahikili pamuji wa Putioli. ¹⁴ Kwenuko tavakoli valongo vamsadika, ndi vatigongolili titama nawu mulijuma limonga. Kangi tayendalili na lugendu kuhika ku Loma. ¹⁵ Vamsadika va ku Loma vala pevayuwini malovi ga kutivala tete, vakabwela kutali pandu pakugulisila vindu la Apio na

Munyumba Zidatu za Vayehe kukonganeka na tete. Pauli peawene akamsengusa Chapanga na kusindimaliswa mtima.

Pauli ikokosa pamuji wa Loma

¹⁶ Petahikili ku Loma Pauli ayidakiliwi kutama mwene pamonga na linjolinjoli mmonga wa kumlindalila.

¹⁷ Pagamaliki magono gadatu, Pauli avakemili pamonga vachilongosi va Vayawudi va pandu apo. Pavakonganiki mwene akavajovela, “Valongo vangu, nene nakungiwi muchifungu ku Yelusalemu kula na kugotolewa kwa vandu va ku Loma, nambu nene nahengili lepi chindu chihakau amala kubela mivelu ya vagogo vitu.

¹⁸ Valumi pevamali kunikotakesa vaganili kunilekekesa muni nahengili lepi chindu chihakau chechikunigana kukomiwa. ¹⁹ Nambu Vayawudi vala vakabela lijambu ilo, ndi nene nikayupa kuhamuliwa na Nkosi wa ku Loma, nambu navi lepi na chochoha cha kuvatakila vandu va mulima wangu. ²⁰ Ndava ya genago ndi nivakemelili tiwonanganayi na kulongela na nyenye, muni nikungiwi minyololo iyi ndava ya lilagizu la Chapanga kwa Isilaeli.”

²¹ Vene vakamjovela, “Tete tipokili lepi balua ya kuhuma ku Yudea, mewa kawaka mlongo yoyoha mweahikili kutijovela lasimi amala kulongela chindu chochoha chihakau ndava yaku. ²² Nambu tigana kuyuwana maholo gaku wamwene, muni timanya kuvya chikundi chenicho chibelelewa kila pandu.”

²³ Hinu vakayidakilana ligono la kukonganeka nayu, vandu vamahele vamhikili peatamili. Kutumbula lukela mbaka kimihi Pauli avandan-daulili na kuvajovela ujumbi wa kuuvala Unkosi wa Chapanga, alingili avakulukisi vayidakila mambu ga Yesu kwa kuhengela malagizu ga Bambu geampelili Musa na mayandiku ga vamlota va Chapanga. ²⁴ Vangi pagati yavi vakofyiliwi malovi gaki, nambu vangi vasadiki lepi. ²⁵ Hinu, vakapechengana mumaholo gavi vene kwa vene. Hinu vawukili ndava Pauli, ajovili lijambu limonga, "Mpungu Msopi avajovili chakaka vagogo vinu mu njila ya mlota wa Chapanga Isaya, ²⁶ akajova, 'Uvahambila vandu ava uvajovela, kuyuwana yati mwiyuwana, nambu nakumanya, kulola yati mwilola, nambu yati mwimanya lepi. ²⁷ Ndava mitima ya vandu ava yitopa, vadindili makutu gavi, na vakupiki mihu gavi. Ngati lepi kulola kwa mihu gavi ngavayuwini kwa makutu gavi, ngavamanyili kwa luhala lwavi na valeka njila zavi zihakau, kangi nivalamisi.' "

²⁸ Kangi Pauli akajova, "Mmanya kuvya ujumbi wa Chapanga ndava ya kusanguliwa upelikwi kwa vandu vangali Vayawudi. Na vene yati vauyuwanila." ²⁹ Pauli peamali kujova genago, Vayawudi vakawuka, vakakotana gamahele vene kwa vene.

³⁰ Palukumbi lwa miyaka yivili, Pauli atamili munyumba yeapangili mwene, avagongolili munyumba vandu voha vevabwelili kumjambusa. ³¹ Avakokosili malovi ga Unkosi wa Chapanga na kuwula vandu ndava ya Bambu Yesu Kilisitu kwa ukekesi na changabesiwa na mundu.

Ngoni Bible Version Translation Project **The New Testament in the Ngoni language of** **Tanzania**

copyright © 2020 The Word for the World International

Language: Chingoni (Ngoni)

Contributor: Pioneer Bible Translators

Ngoni New Testament

The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 14 Apr 2023

5cd08b72-e4bf-504c-ac82-b15a8451524d